

Monitor armoede en schulden

2020

gemeente 's-Hertogenbosch

Samenvatting

Iedere twee jaar brengt de gemeente 's-Hertogenbosch de monitor armoede en schulden uit. In deze monitor gaat het over de omvang en ontwikkeling van armoede, verschillen tussen wijken, kinderen in armoede en het aantal huishoudens met schulden. Ook gaat het rapport in op het gebruik van gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning en schulddienstverlening.

Coronacrisis

Begin 2020 trof het Covid-19 virus de wereld. Ook Nederland en de gemeente 's-Hertogenbosch kregen hier mee te maken. De cijfers in dit rapport gaan over de situatie vóór 2020. De effecten van de coronacrisis zijn hierin dan ook nog niet zichtbaar. Wel is in het rapport een aantal kwalitatieve beschrijvingen opgenomen van de verwachte gevolgen van de coronacrisis op armoede en schulden. Volgens het SCP¹ zal de coronacrisis net als andere economische crisissen leiden tot een toename van armoede, vanwege baanverlies en inkomensdaling. De toename van de armoede door de coronacrisis zal naar verwachting ook leiden tot een toename van het aantal mensen met (problematische) schulden.

Bronnen

In het rapport wordt gebruik gemaakt van verschillende bronnen:

- De cijfers over inkomensstatistieken komen van het CBS. Deze cijfers komen altijd met enige vertraging beschikbaar. Voor deze monitor zijn de cijfers over 2017 beschikbaar en (deels) de voorlopige cijfers van 2018.
- Diverse inwonersenquêtes die de gemeente uitvoert in diverse jaren. In deze monitor zijn de cijfers opgenomen van de laatst beschikbare meting van iedere enquête. Waar mogelijk wordt een vergelijking gemaakt met cijfers van vorige metingen.
- Gemeentelijke registraties voor cijfers over het gebruik van inkomensondersteunende maatregelen. De meest recente cijfers van een volledig kalenderjaar gaan over 2019.

Inkomensgrenzen

In het rapport worden twee verschillende inkomensgrenzen voor armoede gebruikt:

- De beleidsmatige inkomensgrens, om de doelgroep van beleid te bepalen. Voor 's-Hertogenbosch ligt deze grens voor de meeste voorzieningen op 120% van het wettelijk sociaal minimum.
- De lage-inkomensgrens is geschikt voor vergelijkingen in de tijd, omdat deze een vast koopkrachtbedrag in de tijd weerspiegelt. De grens wordt alleen geïndexeerd voor prijsontwikkeling. Een huishouden wordt gezien als arm als het netto huishoudinkomen lager is dan de lage-inkomensgrens.

Doelgroep van beleid: 9.500 huishoudens

De doelgroep van beleid zijn huishoudens met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. In 2017 behoorden in 's-Hertogenbosch zo'n 9.700 huishoudens tot de doelgroep van beleid, waarvan 6.500 eenpersoonshuishoudens, 1.100 eenoudergezinnen en 3.000 minderjarige kinderen. De voorlopige cijfers van 2018 laten zien dat het aantal huishoudens met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum is afgenomen tot zo'n 9.500. We zien ook een afname voor het aantal huishoudens met minderjarige kinderen dat leeft in armoede.

Armoede is laatste jaren afgenomen

In 2017 had 8,3% van alle huishoudens in de gemeente 's-Hertogenbosch een inkomen onder de lage-inkomensgrens. In de voorlopige cijfers van 2018 gaat het om 8,2%. Dat is lager dan in 2015 (8,5%). Ook landelijk zien we een daling. Net als de afgelopen jaren is het armoedepercentage in 's-Hertogenbosch iets hoger dan landelijk (7,8%). Maar wel lager dan in drie (Eindhoven, Helmond, Tilburg) van de vijf grote Brabantse steden. In Breda ligt het armoedepercentage iets lager dan dat van 's-Hertogenbosch.

¹ Maatschappelijke gevolgen van corona; verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede, SCP, 9 juli 2020

Aandeel huishoudens met langdurig laag inkomen afgelopen jaren stabiel

In 2017 heeft 3,4% van de huishoudens uit 's-Hertogenbosch een langdurig laag inkomen (landelijk: 3,3%). Zij leven minstens vier jaar onder de lage-inkomensgrens. Dit aandeel is gelijk aan 2016 en iets hoger dan in 2015 (3,3%).

Minder kinderen leven in armoede

De gemeente heeft extra aandacht voor kinderen in armoede. Van alle minderjarige kinderen in 's-Hertogenbosch groeide volgens de voorlopige cijfers in 2018 8,1% op in een huishouden met een laag inkomen. Dat is minder dan in 2017 (8,3%) en 2014 (9,8%). De gemeente heeft subsidies voor kinderen in armoede, zoals Leergeld, Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds. Het aantal toegekende aanvragen voor Leergeld nam de laatste jaren toe tot zo'n 2.400 in 2019. Voor het Jeugdsportfonds werden ruim 900 aanvragen toegekend.

Armoede concentreert zich in Noord, Binnenstad en West

De helft van alle huishoudens met een laag inkomen woont in de wijken Noord, Binnenstad en West. In Graafsepoort is het aandeel huishoudens met een laag inkomen het grootst (11,7%). Ook in Noord, Binnenstad, West, Muntel/Vliert en Zuidoost is dit aandeel hoger dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch. In Zuidoost en Maaspoort zien we tussen 2016 en 2017 de grootste afname van armoede.

Gebruik gemeentelijke regelingen

Van 2017 t/m 2019 neemt het aantal bijstandsuitkeringen in 's-Hertogenbosch af tot 3.324 in 2019. Het gebruik van bijzondere bijstand neemt in die periode licht toe. In 2019 maakten 6.578 inwoners hier gebruik van. Het gaat met name om de collectieve zorgverzekering, individuele inkomenstoeslag en bijzondere bijstand voor bewindvoering. Het aantal huishoudens met kwietschelding van gemeentelijke belastingen neemt de laatste jaren af. De uitgifte van voedselpakketten door de Voedselbank daalde van begin 2016 tot medio 2017, was daarna een periode redelijk stabiel en stijgt vanaf eind 2018.

Maatschappelijke participatie minima blijft nog achter op niet-minima

Minima scoren op veel aspecten van maatschappelijke participatie slechter dan niet-minima. Zo hebben zij minder sociale contacten, sporten ze minder en nemen zij minder vaak deel aan culturele en sociale activiteiten in de buurt. Ook voelen zij zich vaker dan niet-minima beperkt door hun gezondheid en hebben kinderen uit minima-huishoudens vaker overgewicht. Het aandeel minima dat lid is van een sportvereniging is de laatste jaren wel toegenomen en verschilt nu niet meer van de niet-minima.

Minima maken meer gebruik van wijkpleinen dan niet-minima

Minima geven minder dan niet-minima aan dat zij voor hulp terecht kunnen bij hun sociaal netwerk. Het gaat om hulp in het dagelijks leven, bijvoorbeeld hulp bij het huishouden of hulp bij het invullen van formulieren. Minima maken wel meer gebruik van de wijkpleinen dan niet-minima. Bij de wijkpleinen kunnen inwoners terecht met vragen over bijvoorbeeld wonen, zorg, welzijn of inkomen.

Zo'n 2.050 inwoners maken gebruik van schulddienstverlening

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van schulddienstverlening nam de laatste jaren af tot zo'n 2.050 in 2019. De afname tussen 2018 en 2019 komt deels door de komst van Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG). EHBG is er vanaf 2019 en biedt laagdrempelige hulp voor inwoners met (dreigende) financiële problemen. Veel klanten worden er direct geholpen en stromen niet door naar schulddienstverlening.

Aantal schuldregelingen neemt toe

Schulddienstverlening biedt diverse soorten hulp, waaronder budgetbeheer. In 2019 maakten zo'n 1.050 inwoners hier gebruik van. Voor inwoners waarbij het niet realistisch is om hun schulden op te lossen met betalingsregelingen kan een schuldregeling worden ingezet. Daarbij beheert de gemeente de inkomsten en uitgaven om binnen 3 jaar zoveel mogelijk schulden af te lossen. Het aantal gestarte schuldregelingen neemt de laatste jaren toe. In 2019 waren dat er bijna 200.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding	5
1.2 Lage inkomensgrens	5
1.3 Toelichting gebruikte bronnen	6
1.4 Leeswijzer	7
2. Huishoudens met een laag inkomen	8
2.1 Doelgroep van beleid	8
2.2 Omvang en ontwikkeling	8
2.3 Samenstelling groep minima	10
2.4 Landelijke vergelijking	11
2.5 Risicogroepen armoede	12
3. Wijken en armoede	14
3.1 Laag inkomen per wijk	14
3.2 Verdieping per wijk	15
3.3 Kinderen in armoede per wijk	17
4. Maatschappelijke participatie, welzijn en leefbaarheid	19
4.1 Maatschappelijke participatie	19
4.2 Welzijn	21
4.3 Toegang tot informatie en advies	23
4.4 Sociale activiteiten in de buurt	24
5. Kinderen in minima huishoudens	26
5.1 Gezondheid	26
5.2 Opvoeding en opgroeien	26
5.2.1 Zorgen maken	26
5.2.2 Ondersteuning bij de opvoeding	27
6. Inkomensondersteunende regelingen	30
6.1 Algemene regelingen	30
6.2 Regelingen voor kinderen en gezinnen	33
7. Huishoudens met schulden	35

1. Inleiding

Dit rapport geeft een beeld van de armoede en schulden in de gemeente 's-Hertogenbosch. Het gaat over de omvang en ontwikkeling van armoede, verschillen tussen de wijken, kinderen in armoede en risicogroepen. En ook over de maatschappelijke participatie en het welzijn van inwoners met een laag inkomen en het aantal inwoners dat gebruik maakt van gemeentelijke voorzieningen voor inkomensondersteuning en het oplossen van schulden.

1.1 Aanleiding

De afdeling Financiële Dienstverlening vindt het belangrijk om de armoedeproblematiek in de gemeente te monitoren. Zodat er inzicht ontstaat in de effecten van beleid. En beleid waar nodig kan worden bijgesteld. De monitor armoede en schulden biedt daar informatie voor. Eind 2017 zijn door de raad de kaders voor armoedebelief en het voorkomen en aanpakken van schuldenproblematiek vastgelegd in het Aanvalsplan Den Bosch Schuldenvrij. Dit aanvalsplan loopt van 2018 t/m 2021 en kent de volgende drie hoofdprincipes:

- Naar voren: Voorkomen is beter dan genezen. De gemeente vindt het noodzakelijk om te blijven inzetten op preventie en vroegsignalering. Dat betekent investeren in kinderen in armoede. Maar ook letterlijk dichtbij en nabij onze inwoners zijn, via informele netwerken en ervaringsdeskundigen en bijvoorbeeld buurtteams en sociale wijkteams.
- Aanval op bureaucratie: het 'technisch ontzorgen' van inwoners in armoede en schulden is van essentieel belang. De gemeente blijft daarom inzetten op het simpeler maken van regelingen en formulieren en het makkelijker maken van toegang tot informatie, advies en dienstverlening.
- Arm in arm tegen armoede: voor inwoners in armoede en schulden is dit vaak één van de zorgen die zij hebben. Samen met de inwoners, vrijwilligers(organisaties) en andere partners zet de gemeente in op een samenhangende aanpak op alle leefgebieden.

Vanaf 2007 maakt de afdeling Onderzoek & Statistiek iedere twee jaar de armoedemonitor. Omdat vanaf 2018 het onderwerp schulden ook onderdeel is van de monitor heet deze voortaan 'monitor armoede en schulden'.

1.2 Lage inkomensgrens

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert twee verschillende inkomensgrenzen voor het bepalen van armoede: de lage-inkomensgrens en de beleidsmatige grens. Vanaf januari 2015 ligt de beleidsmatige grens van armoede voor de gemeente 's-Hertogenbosch op 120 procent van het wettelijk sociaal minimum. Voor de collectieve zorgverzekering is dit 130 procent. De beleidsmatige grens wordt gebruikt om de doelgroep van beleid te bepalen. Deze grens is minder geschikt voor het maken van vergelijkingen in de tijd. Hiervoor is de lage-inkomensgrens een betere maat. Een huishouden geldt als arm als het netto huishoudinkomen lager is dan de lage-inkomensgrens. Deze grens weerspiegelt een vast koopkrachtbedrag in de tijd. De grens is afgeleid van het bijstandsniveau van een alleenstaande in 1979, toen deze in koopkracht het hoogst was. Omdat de lage inkomensgrens alleen voor prijsontwikkeling wordt geïndexeerd, is deze maat geschikt voor vergelijkingen in de tijd. In het rapport armoede en sociale uitsluiting (CBS) staan de lage inkomensgrenzen voor verschillende typen huishoudens. Zo ligt deze voor een alleenstaande in 2018 op een inkomen van € 1.060 netto per maand. Voor meerpersoonshuishoudens is deze grens met behulp van equivalentfactoren aangepast. In tabel 1 staat een overzicht van de verschillende lage inkomensgrenzen.

Tabel 1: Gehanteerde lage inkomensgrenzen voor het bepalen van de groep minima (netto inkomen per maand)

Lage inkomensgrens								
Alleenstaande		Paar				Eenoudergezin		
		zonder kinderen	1 kind	2 kinderen	3 kinderen	1 kind	2 kinderen	3 kinderen
2000	€ 770	€ 1.060	€ 1.290	€ 1.450	€ 1.590	€ 1.030	€ 1.160	€ 1.360
2005	€ 870	€ 1.190	€ 1.460	€ 1.640	€ 1.800	€ 1.160	€ 1.320	€ 1.530
2010	€ 940	€ 1.290	€ 1.570	€ 1.770	€ 1.940	€ 1.250	€ 1.420	€ 1.660
2015	€ 1.030	€ 1.410	€ 1.710	€ 1.930	€ 2.120	€ 1.370	€ 1.550	€ 1.810
2016	€ 1.030	€ 1.410	€ 1.720	€ 1.940	€ 2.120	€ 1.370	€ 1.560	€ 1.810
2017	€ 1.040	€ 1.430	€ 1.740	€ 1.960	€ 2.150	€ 1.390	€ 1.580	€ 1.840
2018	€ 1.060	€ 1.460	€ 1.770	€ 2.000	€ 2.190	€ 1.410	€ 1.600	€ 1.870

Bron: CBS/CPB

1.3 Toelichting gebruikte bronnen

Voor deze monitor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Inkomensstatistieken van het CBS: het CBS verzamelt jaarlijks cijfers over inkomen en armoede. Deze cijfers worden verzameld in het Integrale Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV). In deze monitor gebruiken we de meest recente cijfers die het CBS beschikbaar heeft. Deze cijfers zijn altijd circa twee jaar oud. Dat komt omdat de cijfers o.a. zijn gebaseerd op belastinggegevens. Deze worden altijd met terugwerkende kracht definitief vastgesteld. Pas daarna kunnen door het CBS de cijfers over armoede worden bepaald.
- Inwonersenquêtes: iedere twee jaar zet de afdeling Onderzoek & Statistiek enquêtes uit onder een steekproef van bewoners. Het gaat om enquêtes zoals Sport en Welzijn, Leefbaarheid en Kind& Opvoeding. Omdat in de enquêtes wordt gevraagd naar huishoudinkomen, kunnen de resultaten worden uitgesplitst voor de groepen minima en niet-minima. De enquêtes worden in verschillende jaren uitgevoerd. In deze monitor zijn de gegevens opgenomen van de laatst beschikbare meting van iedere enquête. Ook wordt een vergelijking gemaakt met cijfers van vorige metingen.
- Gemeentelijke registraties: tot slot zijn er in deze monitor gegevens opgenomen over het gebruik van inkomensondersteunende regelingen van de gemeente. Deze gegevens zijn afkomstig uit registratiesystemen van de gemeente. De meest recente cijfers die zijn opgenomen, zijn die van het laatste kalenderjaar. Voor deze monitor is dat 2019. Ook wordt een vergelijking gemaakt met cijfers van voorgaande jaren.

CBS-cijfers

Het CBS heeft in 2018 de methodiek voor het verzamelen van inkomensstatistieken en de definities aangepast. Daarmee ontstaat een meer betrouwbaar beeld. Maar het levert ook een trendbreuk op. Historische cijfers wijken hierdoor mogelijk af van de cijfers over dezelfde jaren die in eerdere monitors zijn gepresenteerd.

In de CBS-tabellen worden percentages gepresenteerd. Voor sommige figuren in deze rapportage zijn deze percentages door O&S teruggerekend naar getallen. Dit is gedaan op basis van de cijfers van de doelpopulatie die het CBS presenteert afgerond op honderdtallen.

1.4 Leeswijzer

Indeling van het rapport

Dit rapport bestaat uit vier delen:

- Het eerste deel (hoofdstuk 2 en 3) geeft een beeld van de **armoede in 's-Hertogenbosch**. Hiervoor is gebruik gemaakt van gegevens van het CBS. Hoofdstuk 2 beschrijft de omvang en ontwikkeling van de armoede in 's-Hertogenbosch. Hoeveel huishoudens en kinderen leven er in armoede en hoe ontwikkelt de armoede zich in de tijd? Hoofdstuk 3 beschrijft hoe de armoede is verdeeld over de wijken.
- In het tweede deel (hoofdstuk 4 en 5) staat **het welzijn en de maatschappelijke participatie** van inwoners met een laag inkomen centraal. De resultaten zijn gebaseerd op enquêtes die door de gemeente 's-Hertogenbosch zijn uitgezet onder inwoners.² Hoofdstuk 4 gaat over de volwassenen. Zo komen de onderwerpen sociale contacten, participatie en maatschappelijke ondersteuning aan bod. In hoofdstuk 5 staan de kinderen centraal die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen. Het gaat om aspecten als gezondheid, overgewicht, sport en ondersteuningsbehoefte van het gezin.
- Het derde deel (hoofdstuk 6 en 7) beschrijft het gebruik van **inkomensondersteunende regelingen en schulddienstverlening**. Het gaat bijvoorbeeld over het aantal bijstandsuitkeringen, gebruik van bijzondere bijstand en schulddienstverlening.

Coronacrisis

Medio december 2019 startte de uitbraak van een nieuw coronavirus in China. Het virus heeft zich daarna wereldwijd verspreid. Ook Nederland en 's-Hertogenbosch zijn niet gespaard gebleven. Op 27 februari 2020 werd de eerste besmetting in Nederland (Tilburg) geregistreerd. De uitbraak van het virus raakt onze samenleving en haar omgeving hard. Vrijwel alle cijfers in dit rapport gaan over de situatie van vóór 2020. De effecten van de coronacrisis zijn in de cijfers in dit rapport dan ook nog niet zichtbaar. In de publicatieserie 'maatschappelijke gevolgen van corona' geeft het Sociaal Cultureel Planbureau (CPB) in de uitgave van 9 juli 2020 een kwalitatieve beschrijving van de verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede. Een aantal conclusies uit die publicatie zijn in de rapport opgenomen als aanvulling op de cijfers en om een eerste beeld te geven van de mogelijke gevolgen van de coronacrisis op armoede en schulden. De conclusies staan beschreven in de grijze tekstblokken.

Significantietoetsen

Voor de resultaten van de enquêtes zijn significantietoetsen uitgevoerd om te bepalen of de verschillen tussen minima en niet-minima en trends in de tijd significant zijn of niet. Wanneer een resultaat significant is, betekent dit dat met 95% betrouwbaarheid kan worden gezegd dat het gemeten verschil niet op toeval berust. In het rapport worden verschillen die significant zijn in de tekst beschreven. In sommige gevallen lijkt er op basis van de cijfers een verschil te zijn, maar is dit verschil niet significant.

² Hiertoe is een steekproef getrokken uit de gemeentelijke basisadministratie.

2. Huishoudens met een laag inkomen

In dit hoofdstuk gaat het over huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch en ter vergelijking in Nederland. Hiervoor worden cijfers gebruikt van het Integraal Inkomens- en Vermogensonderzoek (IIV) van het CBS. Dit onderzoek is gebaseerd op integrale waarneming en vervangt sinds 2015 het Inkomenspanelonderzoek (IPO) en het Regionaal Inkomensonderzoek (RIO). Voor dit tijd werden de cijfers verzameld door middel van een steekproef onder de bevolking.

2.1 Doelgroep van beleid

Beleidsmatige grens voor armoede

In de gemeente 's-Hertogenbosch is de beleidsmatige grens voor armoede vanaf januari 2015 vastgesteld op een huishoudinkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. Voor de collectieve zorgverzekering ligt deze grens op 130 procent van het sociaal minimum. Het sociaal minimum is het wettelijke bestaansminimum zoals dat in de politieke besluitvorming is vastgesteld (Participatiewet, AOW, kinderbijslag). Deze beleidsmatige grens wordt gebruikt om de doelgroep van beleid te bepalen.

Doelgroep van beleid: 9.500 huishoudens

De doelgroep van beleid zijn huishoudens met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. In 2017 behoorden in de gemeente 's-Hertogenbosch zo'n 9.700 huishoudens tot de doelgroep van beleid, waarvan zo'n 6.500 eenpersoonshuishoudens en zo'n 1.100 eenoudergezinnen. De voorlopige cijfers van 2018 laten een lichte afname zien van het aantal huishoudens met een inkomen tot 120 procent van het sociaal minimum. Het gaat dan in 2018 om zo'n 9.500 huishoudens. In 2017 behoorden ruim 3.000 minderjarige kinderen tot de doelgroep van beleid. Ook dat aantal is afgenomen tot iets minder dan 2.900 in de voorlopige cijfers van 2018.

Tabel 2 Aantal huishoudens en minderjarige kinderen uit de gemeente 's-Hertogenbosch dat leeft van een inkomen tot 120 en 130 procent van het sociaal minimum

	120 procent sociaal minimum		130 procent sociaal minimum	
	2017	2018*	2017	2018*
Aantal huishoudens	9.740	9.480	11.510	11.270
Aantal minderjarige kinderen	3.010	2.870	3.440	3.320

Bron: IIV 2017 en 2018, bewerking O&S; * voorlopige cijfers

2.2 Omvang en ontwikkeling

Lage-inkomensgrens

Voor de ontwikkeling in de tijd is de lage-inkomensgrens van het CBS gebruikt. Deze grens vertegenwoordigt door de tijd heen een vast koopkrachtniveau en wordt jaarlijks alleen aangepast voor de prijsontwikkeling. Het CBS spreekt bij een inkomen onder de lage-inkomensgrens van een huishouden met een laag inkomen of van een huishouden met kans op armoede. In de rest van dit hoofdstuk zijn de cijfers gebaseerd op deze lage-inkomensgrens.

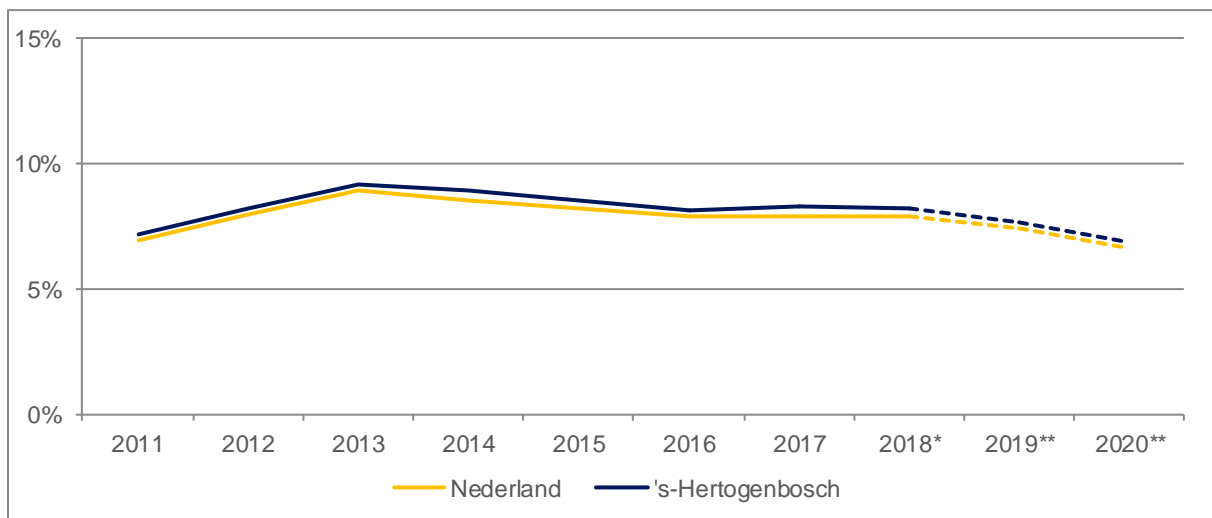
Lichte afname van aandeel huishoudens met een laag inkomen

In 2017 leeft 8,3 procent van de huishoudens in de gemeente 's-Hertogenbosch van een laag inkomen (IIV, 2017). Dit zijn ongeveer 5.580 huishoudens. In 2016 (8,1%) lag het aandeel huishoudens met een risico op armoede iets lager, maar in 2015 (8,5%) iets hoger. In de voorlopige cijfers van 2018 gaat het om 8,2 procent van de huishoudens in de gemeente. In 2017 leven in de gemeente 's-Hertogenbosch relatief iets meer huishoudens van een laag inkomen dan in Nederland (7,9%).

Het Centraal Planbureau (CPB) heeft in opdracht van het CBS een landelijke prognose gemaakt van het aandeel huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens in 2019 en 2020. Hieruit komt naar voren dat ten opzichte van 2018 (7,9%) het aandeel huishoudens met een laag inkomen in 2019 zal afnemen tot 7,4 procent. Deze daling zal volgens deze prognose in 2020 doorzetten tot 6,6 procent. Zoals in de inleiding beschreven zijn in deze prognose de gevolgen van de coronacrisis niet meegenomen.

De landelijke prognose is gebruikt om een prognose voor de armoede in 's-Hertogenbosch te maken. Dit betekent dat er ook voor 's-Hertogenbosch een afname van het aandeel huishoudens met een laag inkomen wordt verwacht in 2019 (7,7%) en 2020 (6,9%), ten opzichte van 2018 (8,2%).

Figuur 1 Aandeel huishoudens met een laag inkomen 2011 – 2020 (prognose 2019 – 2020)

Bronnen: CBS Inkomensstatistiek 2011 – 2018, * voorlopige cijfers, ** raming: 's-Hertogenbosch en CBS / CPB 2019 – 2020

Coronacrisis zorgt naar verwachting voor toename van armoede

Doorgaans leiden economische crises tot een toename van armoede, omdat mensen hun werk verliezen, met een inkomensdaling tot gevolg. De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt leiden er naar verwachting toe dat het aantal werkende armen in kwetsbare sectoren toe zal nemen, als ook het aantal niet-werkende armen dat voor het grootste deel van het inkomen aangewezen is op de sociale zekerheid. Omdat werkgevers in eerste instantie zullen snijden in de flexibele schil en pas later in het vaste personeelsbestand, geldt dit in eerste instantie vooral voor flexibele krachten en zelfstandigen (waaronder zzp'ers met een midden- en hoog inkomen). Naarmate de crisis langer duurt groeien ook de risico's voor vaste krachten.

Bron: maatschappelijke gevolgen van corona; verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede, SCP, 9 juli 2020

In 's-Hertogenbosch iets meer huishoudens met langdurig laag inkomen dan landelijk

Als huishoudens minstens vier jaar onder de lage-inkomensgrens leven, leven zij langdurig van een laag inkomen. Tabel 2 laat zien dat zowel in 2016 als 2017 3,4 procent van de huishoudens in 's-Hertogenbosch langdurig leeft van een laag inkomen. In 2018 wordt er volgens de voorlopige cijfers een kleine toename verwacht tot 3,6 procent. In 's-Hertogenbosch ligt het aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen iets hoger dan landelijk. In 2016 leeft in Nederland 3,2 procent van de huishoudens langdurig van een laag inkomen. Dit is in 2017 iets toegenomen tot 3,3 procent. Volgens de voorlopige cijfers gaat het in 2018 eveneens om 3,3 procent van alle huishoudens.

Tabel 3 Aantal en aandeel huishoudens met een langdurig laag inkomen (tenminste vier jaar onder de lage-inkomensgrens)

	2016	2017	2018*
's-Hertogenbosch	3,4%	3,4%	3,6%
Nederland	3,2%	3,3%	3,3%

Bron: CBS Statline 2016 – 2018*, * voorlopige cijfers

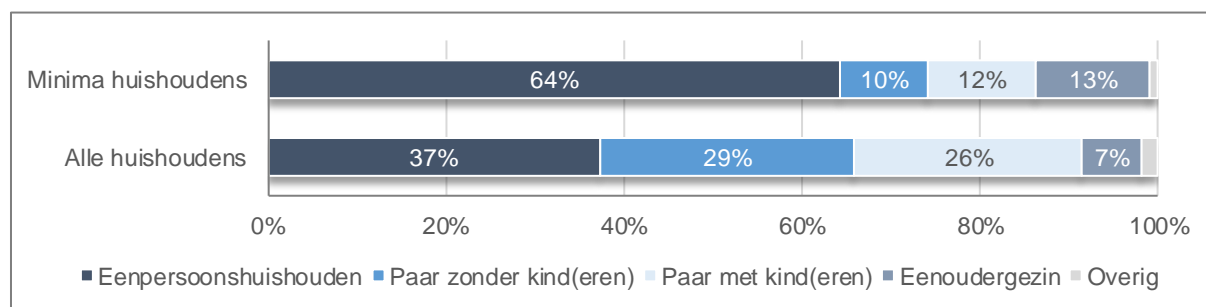
2.3 Samenstelling groep minima

De samenstelling van de groep minima is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Hierna volgt een vergelijking tussen de samenstelling van alle huishoudens van de gemeente en die van minima huishoudens, wat betreft huishoudenstype en inkomstenbron hoofdkostwinner.

Relatief veel eenpersoonshuishoudens onder minima huishoudens

Onder minima huishoudens bevinden zich relatief veel eenpersoonshuishoudens, namelijk bijna twee derde (64%). Gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch ligt dit een stuk lager (37%). Ook zijn er relatief veel eenoudergezinnen onder de groep minima-huishoudens, namelijk 13%. Gemiddeld over alle huishoudens is 7% een eenoudergezin.

Figuur 2 Verdeling van (minima) huishoudens in 's-Hertogenbosch naar huishoudenstype

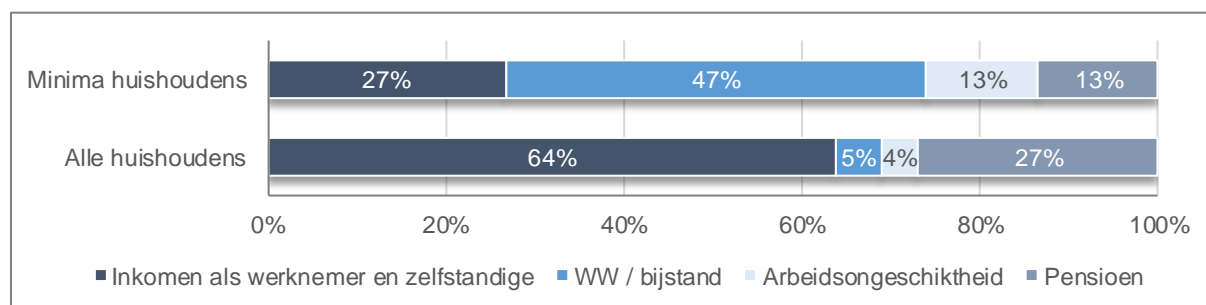

Bron: IIV 2017

Bijna helft van minima huishoudens heeft inkomen uit WW- of bijstandsuitkering

Gemiddeld in de gemeente heeft 5 procent van alle huishoudens inkomsten uit een WW- of bijstandsuitkering. Onder minima ligt dit aandeel beduidend hoger, namelijk op 47 procent. Tevens zien we dat het aandeel huishoudens dat inkomsten uit arbeid heeft, onder minima veel lager ligt (27%) dan gemiddeld in de gemeente (64%).

Figuur 3 Verdeling van (minima) huishoudens in 's-Hertogenbosch naar inkomstenbron hoofdkostwinner

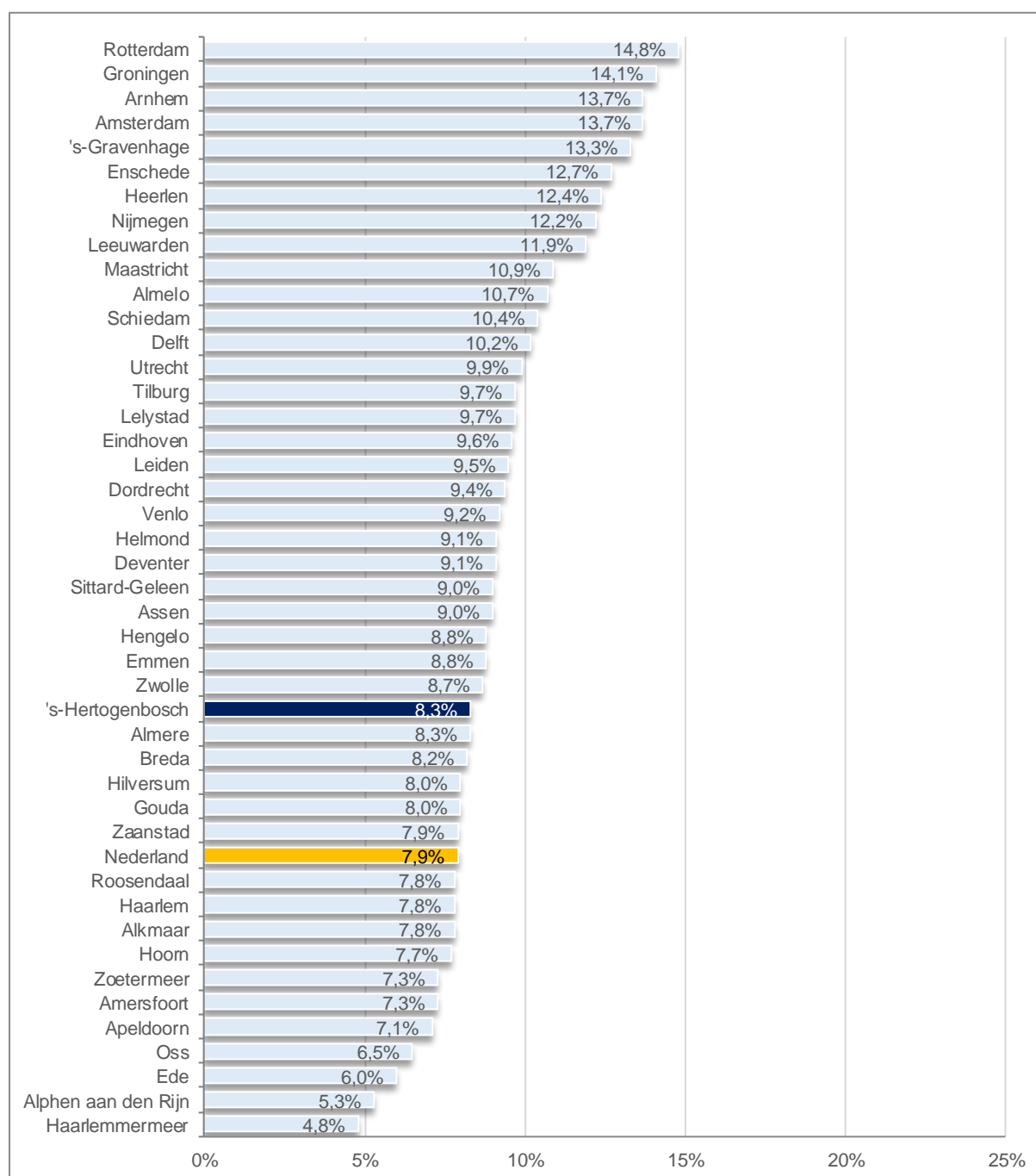

Bron: IIV 2017

2.4 Landelijke vergelijking

Hoe meer inwoners in een gemeente, des te hoger is doorgaans het percentage huishoudens met risico op armoede (CBS, 2018). In onderstaande figuur is een vergelijking gemaakt met de G4, G40 en het gemiddelde in Nederland voor het aandeel huishoudens met een laag inkomen. Net als in 2015 is dit aandeel in 2017 het grootst in de gemeente Rotterdam (14,6%) en het kleinst in de gemeente Haarlemmermeer (4,8). 's-Hertogenbosch staat met 8,3 procent op plek 29 van de 44 gemeenten. Dat is dezelfde positie als in 2015. Over het algemeen zien we dat het aandeel huishoudens met risico op armoede wat lager is, vergeleken met 2015. Van de B5-gemeenten hebben Tilburg, Eindhoven en Helmond relatief meer huishoudens met een laag inkomen dan 's-Hertogenbosch. Breda heeft het laagste armoedepercentage van de B5.

Figuur 4 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in 2017, van de 44 grootste gemeenten in Nederland en Nederland gemiddeld

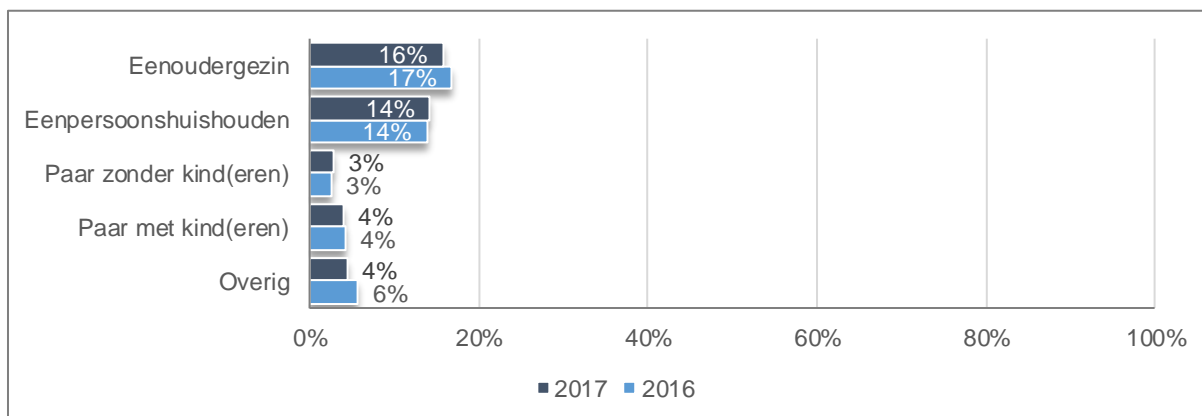
Bron: CBS, IIV 2017

2.5 Risicogroepen armoede

Vooraf eenoudergezinnen en eenpersoonshuishoudens hebben een risico op armoede

Bepaalde huishoudens hebben meer risico op armoede dan andere (CBS, 2018). In 2017 moest 16 procent van de eenoudergezinnen en 14 procent van de eenpersoonshuishoudens in de gemeente 's-Hertogenbosch rondkomen van een laag inkomen. Andere huishoudenssamenstellingen hebben een lager risico op armoede. De resultaten van de gemeente 's-Hertogenbosch zijn vergelijkbaar met Nederland.

Figuur 5 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar huishoudenssamenstelling

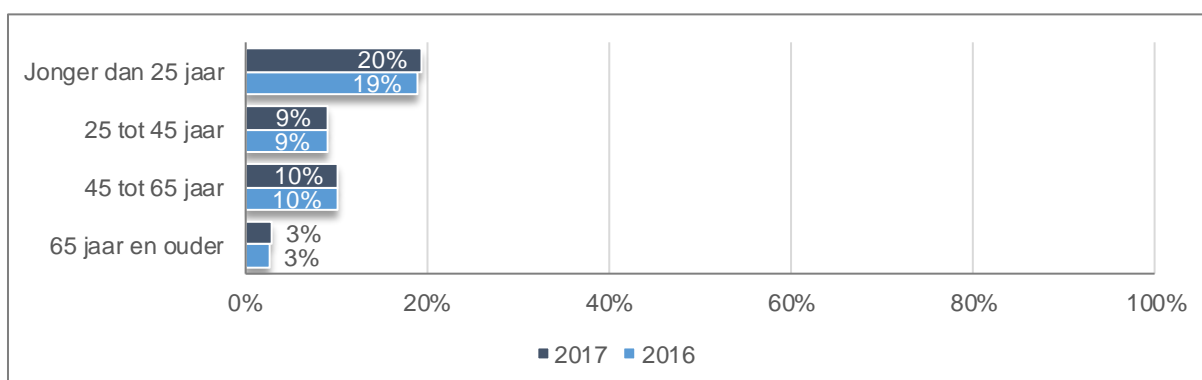

Bron: IIV 2017 en 2016

Risico op armoede onder hoofdkostwinners jonger dan 25 jaar het grootst

De hoogte van het huishoudensinkomen varieert per levensfase. Zo kan het arbeidsinkomen stijgen door werkervaring en het aanvaarden van beter betaalde functies. Op latere leeftijd kan het arbeidsinkomen weer dalen bijvoorbeeld door arbeidsongeschiktheid en werkloosheid. In de gemeente 's-Hertogenbosch hebben hoofdkostwinners van 65 jaar en ouder het laagste risico op armoede. Terwijl het risico op armoede het grootst is onder hoofdkostwinners van 25 jaar en jonger. In 2017 ligt dat percentage net iets hoger dan in 2015 (18%) en 2016 (19%). Ook deze resultaten zijn vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

Figuur 6 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar leeftijd hoofdkostwinner

Bron: IIV 2017 en 2016

Vooraf bepaalde groepen hebben risico op armoede door coronacrisis

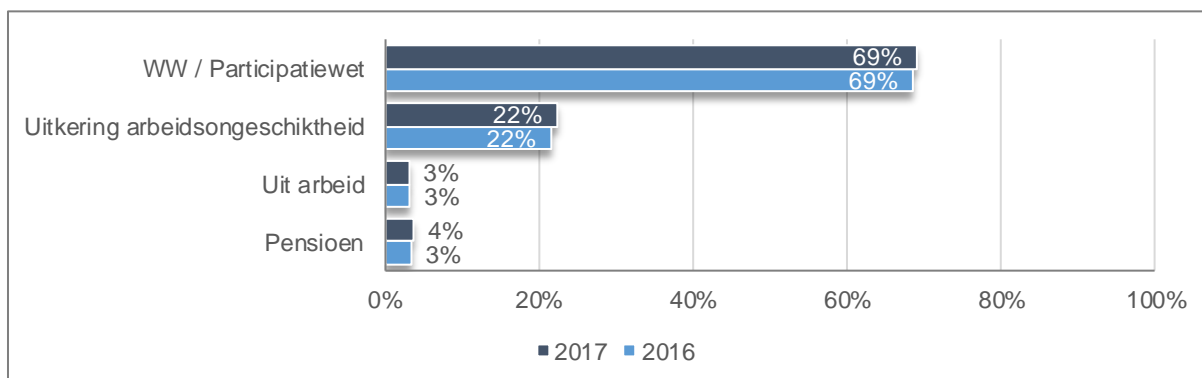
Vooraf mensen met een migratieachtergrond, alleenstaanden, eenoudergezinnen en laagopgeleiden lopen in de coronacrisis een risico op armoede, omdat zij bovengemiddeld vaak een laagbetaalde flexibele aanstelling hebben in een sector waar economische krimp in de lijn der verwachting ligt. Een relatief nieuwe groep die de aandacht verdient, zijn zelfstandigen met een middeninkomen: ook zij werken relatief vaak in krimpsectoren en moeten in geval van werkverlies rondkomen van een aanmerkelijk lager inkomen.

Bron: maatschappelijke gevolgen van corona; verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede, SCP, 9 juli 2020

Merendeel huishoudens met WW- of bijstandsuitkering hebben risico op armoede

In de gemeente 's-Hertogenbosch moest in 2017 69 procent van de huishoudens met een WW- of bijstandsuitkering rondkomen van een laag inkomen. Dat is exact hetzelfde als het landelijke percentage onder deze groep. Van de huishoudens met een arbeidsongeschiktheidsuitkering leeft 22 procent van een laag inkomen; in Nederland gaat het om 20 procent.

Figuur 7 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch, naar belangrijkste inkomensbron

Bron: IIV 2017 en 2016

3. Wijken en armoede

Waar speelt de armoedeproblematiek zich af in de gemeente 's-Hertogenbosch? In dit hoofdstuk worden de verschillende wijken met elkaar vergeleken. Waar 'wijken' staat bedoelen we ook kernen en dorpen van de gemeente 's-Hertogenbosch.

3.1 Laag inkomen per wijk

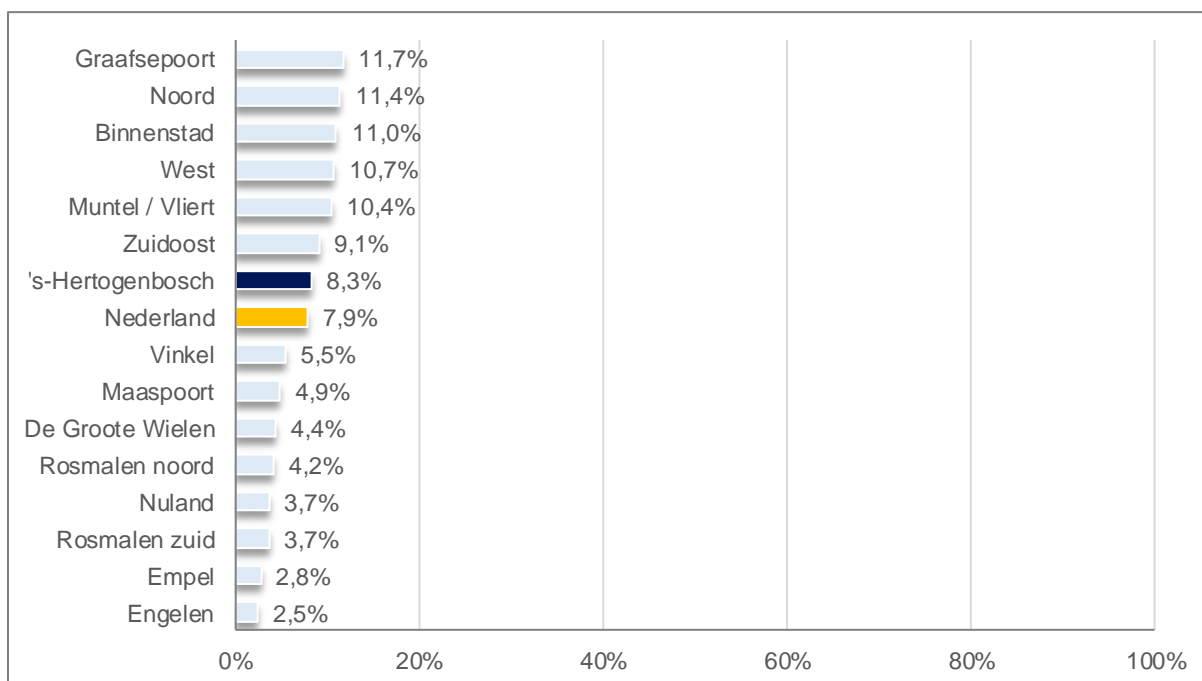
Meeste huishoudens met een laag inkomen in Noord, Binnenstad en West

Als we kijken naar het absoluut aantal huishoudens met een laag inkomen, woont de helft hiervan in drie wijken, namelijk: Noord, Binnenstad en West. In Vinkel, Empel, Nuland en Engelen wonen absoluut gezien de minste huishoudens met een laag inkomen. Slechts vier procent van de huishoudens met een laag inkomen woont in één van deze vier wijken.

Relatief meeste armoede in Graafsepoort

In Graafsepoort (11,7%) wonen relatief de meeste huishoudens met een laag inkomen. Daarna volgen de wijken Noord (11,4%), Binnenstad (11,0%) en West (10,7%). Muntel / Vliert staat met 10,4 procent op plek 5 in 2017, maar in 2015 was het aandeel huishoudens met een laag inkomen hier het grootst (12,0%). Gemiddeld moet 8,2 procent van de huishoudens in de gemeente 's-Hertogenbosch leven van een laag inkomen. Zuidoost zit daar met 9,1 procent nog net boven.

Figuur 8 Aandeel huishoudens met een laag inkomen in Nederland en 's-Hertogenbosch, per wijk

Bron: CBS en IIV 2017

Grootste afname van armoede in Zuidoost en Maaspoort

In tabel 3 is de ontwikkeling van het aandeel huishoudens met een laag inkomen tussen 2016 en 2017 gepresenteerd. Het aandeel huishoudens met een laag inkomen in de gemeente 's-Hertogenbosch is met zo'n één procent toegenomen. Landelijk is dit aandeel tussen 2016 en 2017 onveranderd (7,9%). De grootste afname van het aandeel huishoudens met een laag inkomen zien we in Zuidoost en Maaspoort. In beide gevallen gaat het om een afname van ongeveer vier procent. Ook in de wijken Rosmalen noord, Binnenstad en Muntel / Vliert is er een afname zichtbaar. Maar in acht wijken nam het aandeel huishoudens met een laag inkomen toe. In Vinkel, Nuland en Empel was deze toename het

grootst. Voor alle drie deze wijken blijft het aandeel lage inkomens wel nog ruim onder het gemiddelde van de gemeente.

Tabel 4 Ontwikkeling aandeel huishoudens met een laag inkomen in 's-Hertogenbosch 2016 – 2017, per wijk

Wijk	2016	2017	Af- en toename in %
Zuidoost	9,5%	9,1%	-4,2%
Maaspoort	5,1%	4,9%	-3,9%
Rosmalen noord	4,3%	4,2%	-2,3%
Binnenstad	11,2%	11,0%	-1,8%
Muntel / Vliert	10,5%	10,4%	-1,0%
Rosmalen zuid	3,7%	3,7%	0,0%
Noord	11,1%	11,4%	2,7%
West	10,4%	10,7%	2,9%
Graafsepoort	10,9%	11,7%	7,3%
Engelen	2,3%	2,5%	8,7%
De Groote Wielen	4,0%	4,4%	10,0%
Empel	2,4%	2,8%	16,7%
Nuland	3,1%	3,7%	19,4%
Vinkel	4,1%	5,5%	34,1%
's-Hertogenbosch	8,1%	8,2%	1,2%
Nederland	7,9%	7,9%	0,0%

Bron: IIV 2016 en 2017

Leeswijzer: De wijk met de sterkste afname staat bovenaan, de wijk met de sterkste toename staat onderaan.

3.2 Verdieping per wijk

In figuur 8 zien we dat er zes wijken zijn waarbij het aandeel huishoudens met een laag inkomen hoger ligt dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch. Dit zijn: Graafsepoort, Noord, Binnenstad, West, Muntel / Vliert en Zuidoost. Hieronder worden deze wijken nader beschreven. In de overige wijken ligt het aandeel huishoudens met een laag inkomen beneden het gemiddelde van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1) Graafsepoort

In 2017 is het aandeel huishoudens met een laag inkomen in Graafsepoort het hoogst van de gemeente, namelijk 11,7 procent. In absolute aantallen gaat het om iets minder dan 800 huishoudens. Hiervan moet bijna de helft rondkomen van een WW- of bijstandsuitkering. 15 procent heeft een arbeidsongeschiktheidsuitkering, dat is hoger dan gemiddeld. 19 procent heeft een inkomen als werknemer of zelfstandige. Naar verhouding wonen de meeste huishoudens met een laag inkomen in de buurten Hinthamerpoort (16,6%), Aawijk noord (15,8%) en Graafsebuurt zuid (14,5%).

2) Noord

In de wijk Noord heeft 11,4 procent van de huishoudens een laag inkomen. In absolute aantallen gaat het om zo'n 1.000 huishoudens. Voor 45 procent van de huishoudens is een WW- of bijstandsuitkering de voornaamste inkomstenbron. Voor 20 procent is dat een inkomen als werknemer of zelfstandige. De twee buurten waar het aandeel huishoudens met een laag inkomen het hoogst is, zijn de Sprookjesbuurt (20,3%) en Muziekinstrumentenbuurt (20,1%).

3) Binnenstad

In Binnenstad wonen zo'n 7.500 huishoudens, waarvan 11,0 procent moet rondkomen van een laag inkomen. Dat zijn ongeveer 800 huishoudens. Bijna de helft van deze huishoudens heeft een WW- of bijstandsuitkering. In de buurten de Hofstad (16,5%) en Binnenstad noord (16,3%) is het aandeel huishoudens met een laag inkomen het hoogst, in Binnenstad centrum het laagst (8,3%).

4) West

Absoluut gezien wonen in West de meeste huishoudens met een armoederisico, namelijk zo'n 1.100. Dit is 10,7 procent van alle huishoudens in de wijk. In de buurt Paleiskwartier (2,9%) wonen naar verhouding de minste huishoudens met een laag inkomen; in Boschveld (17%) de meeste.

5) Muntel / Vliert

In de wijk Muntel / Vliert wonen zo'n 3.500 huishoudens. Hiervan moet 10,4 procent rondkomen van een laag inkomen. Van de huishoudens met een laag inkomen, heeft 36% een WW- of bijstandsuitkering. Als we kijken naar de afzonderlijke buurten van deze wijk, zien we dat in Orthenpoort (4,1%) naar verhouding de minste huishoudens met een laag inkomen wonen. In de Muntel (11,8%) wonen relatief de meeste huishoudens met een laag inkomen.

6) Zuidoost

Net als in de vorige monitor ligt het aandeel huishoudens met een laag inkomen in Zuidoost (9,1%) boven het gemiddelde van de gemeente (8,2%). Het gaat om ongeveer 600 huishoudens. De helft hiervan moet rondkomen van een WW- of bijstandsuitkering. In de Gestelse buurt is het aandeel huishoudens met een laag inkomen het hoogst (20,1%). In de Meerendonk is dit het laagst (0%).

Tabel 5 Verdeling huishoudens met een laag inkomen naar voornaamste inkomensbron, per wijk in 2017

Wijk	Inkomen als werknemer of zelfstandige	WW- of bijstandsuitkering	Arbeidsongeschiktheid	Pensioen
Binnenstad	28%	45%	10%	10%
Zuidoost	20%	50%	11%	11%
Graafsepoort	19%	48%	15%	9%
Muntel / Vliert	22%	36%	13%	13%
Rosmalen zuid *				
Rosmalen noord *				
De Groote Wielen *				
Empel *				
Noord	20%	45%	13%	12%
Maaspoort	20%	45%	13%	12%
West	22%	40%	12%	12%
Engelen *				
Nuland *				
Vinkel *				
's-Hertogenbosch	24%	42%	11%	12%
Nederland	23%	45%	9%	13%

Bron: IIV 2017

Leeswijzer: van alle huishoudens met een laag inkomen in Binnenstad heeft 28% een inkomen als werknemer of zelfstandige.

* Voor de wijken met minder dan 250 huishoudens met een laag inkomen zijn de uitkomsten niet betrouwbaar genoeg. Daarom worden deze niet weergegeven.

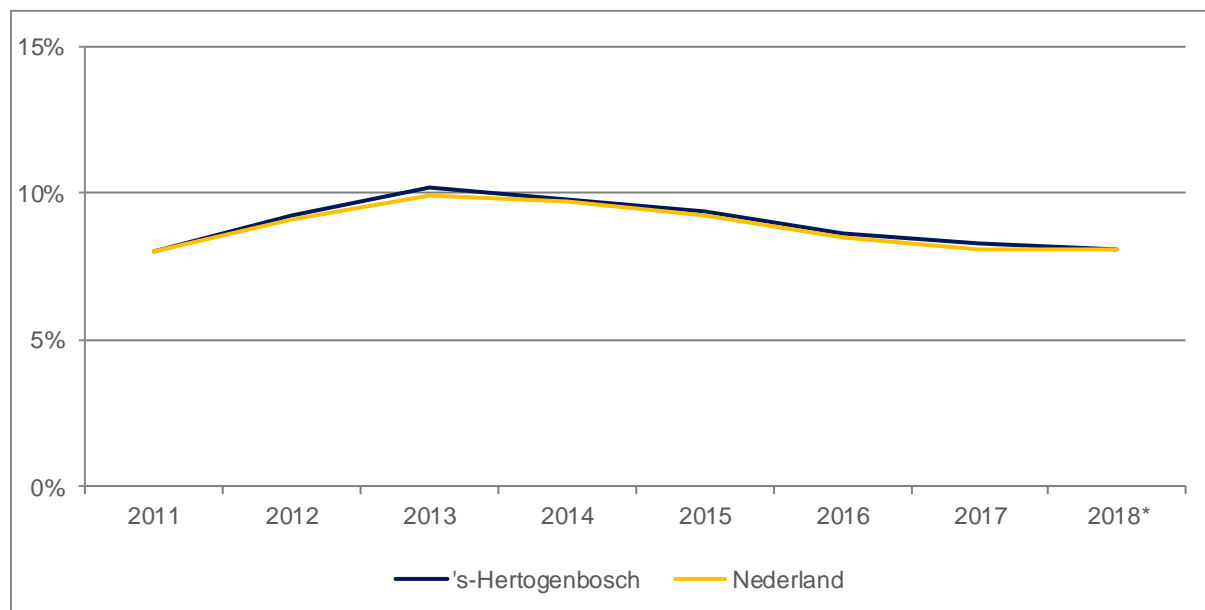
** Vanwege het afronden van cijfers door het CBS tellen percentages veelal niet op tot 100 procent.

3.3 Kinderen in armoede per wijk

Minder kinderen die leven in armoede

In de gemeente 's-Hertogenbosch leeft in 2017 8,3 procent van de kinderen in een huishouden met een laag inkomen. De voorlopige cijfers van 2018 laten zien dat dit aandeel nog iets afneemt tot 8,1 procent. Sinds 2013 (10,2%) neemt het aandeel kinderen in een huishouden met een laag inkomen elk jaar af. Deze ontwikkeling zien we ook terug in de landelijke cijfers.

Figuur 9 Aandeel minderjarige kinderen (0 tot en met 17 jaar) in een huishouden met een laag inkomen in 's-Hertogenbosch en Nederland, 2011 – 2018*

Bron: CBS Statline; * Voorlopige cijfers.

Naar verwachting meer kinderen in armoede door coronacrisis

Arbeidsmarkteffecten kunnen ook doorwerken naar groepen die niet direct blootstaan aan arbeidsmarktrisico's. Dat geldt bijvoorbeeld voor kinderen. Kinderen volgen de armoederisico's van hun ouders. In het kielzog van de toename van de armoede onder de beroepsbevolking zal ook de armoede onder kinderen stijgen. De verwachting is dat gezinnen met veel kinderen een bovengemiddeld risico hebben om onder de armoedegrens te zakken. Dit komt omdat de sociale zekerheid niet toereikend compenseert voor huishoudens met drie of meer kinderen. Dit zagen we ook in de economische crisis van 2008 en 2009.

Bron: maatschappelijke gevolgen van corona; verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede, SCP, 9 juli 2020

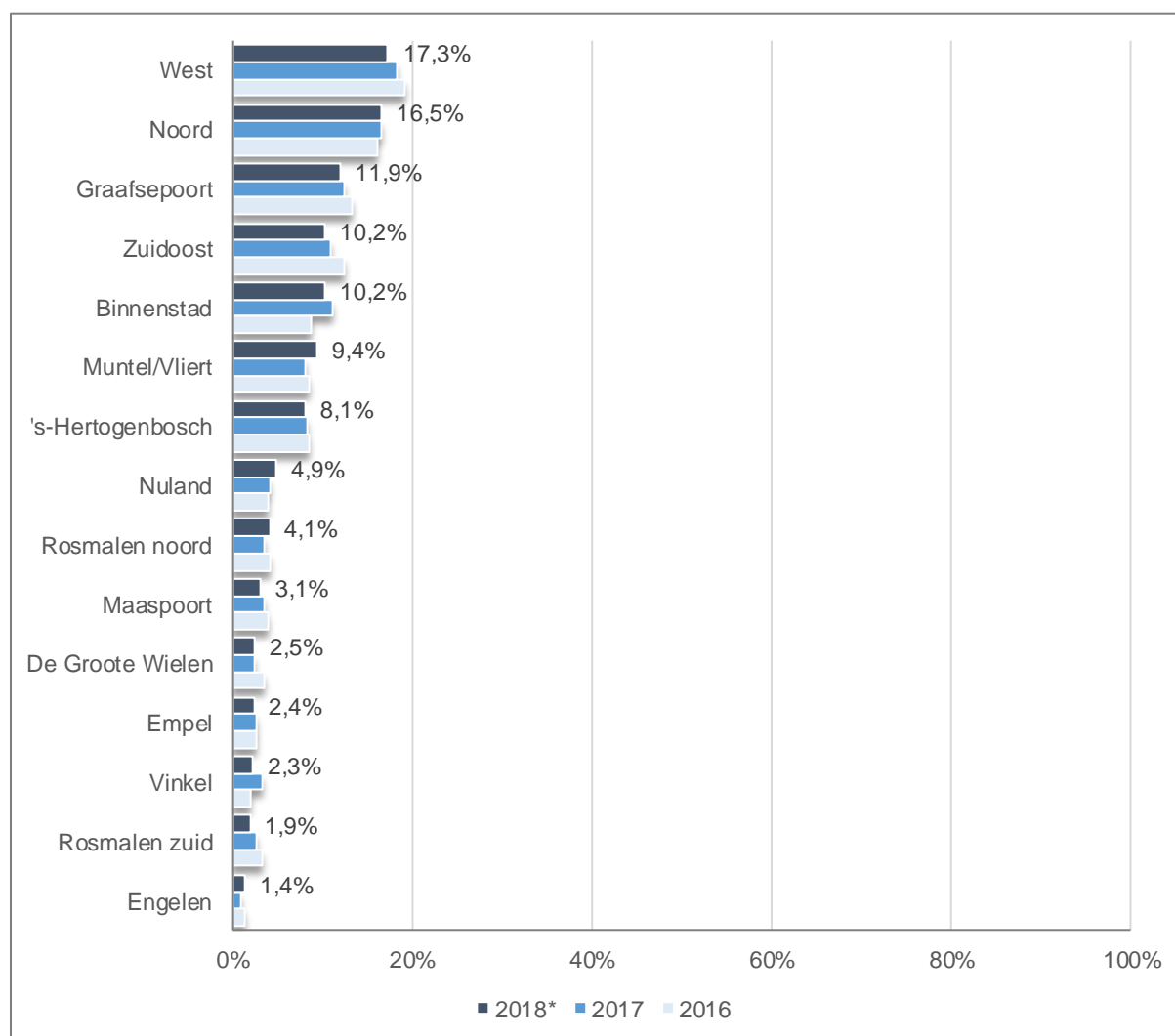
In West en Noord relatief de meeste kinderen in een huishouden met een laag inkomen

Net als in de vorige monitor armoede en schulden, is het aandeel kinderen dat leeft in armoede het grootst in de wijk West. Bijna één op de vijf kinderen leeft hier in een huishouden met een laag inkomen. Dit zijn ongeveer 600 kinderen. Ook in Noord (16,5%) gaat het om zo'n 600 kinderen. Verder zien we dat kinderen in Graafsepoort, Zuidoost, Binnenstad en Muntel / Vliert een groter armoederisico hebben dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch.

Kinderen uit Engelen relatief minste armoederisico

In Engelen leeft 1,4% van de kinderen in armoede. Dit is het laagste aandeel van alle wijken in de gemeente 's-Hertogenbosch. Ook in Rosmalen zuid, Vinkel, Empel, De Groote Wielen, Maaspoort, Rosmalen noord en Nuland is het aandeel kinderen dat leeft in een huishouden met een laag inkomen lager dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch. Waar dit aandeel in Nuland tussen 2016 en 2018 het meest is toegenomen (van 4% naar 4,9%), zien we in Rosmalen Zuid de grootste afname (van 3,3% naar 1,9%).

Figuur 10 Aandeel minderjarige kinderen (0 tot en met 17 jaar) in een huishouden met laag inkomen in 's-Hertogenbosch, per wijk in 2016, 2017 en 2018*

*Cijfers 2018 zijn voorlopig

Bron: CBS, IIV

Leeswijzer: in de wijk West woont in 2018 17,3 procent van de minderjarige kinderen in een huishouden met een laag inkomen.

4. Maatschappelijke participatie, welzijn en leefbaarheid

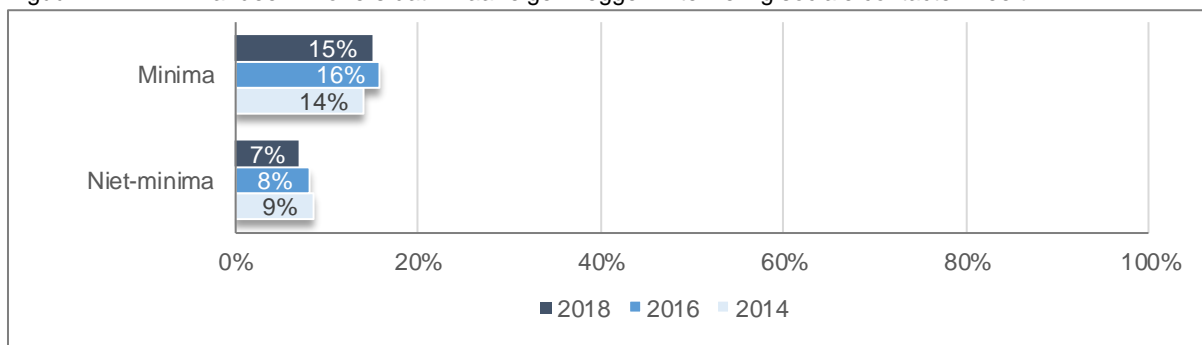
Dit hoofdstuk gaat over het welzijn en de maatschappelijke participatie van de minima in de gemeente 's-Hertogenbosch. De resultaten zijn afkomstig van verschillende onderzoeken die door de gemeente zijn uitgevoerd onder inwoners van 18 t/m 85 jaar.

4.1 Maatschappelijke participatie

Minima hebben minder sociale contacten dan niet-minima

Sociale contacten zijn belangrijk voor het welzijn van mensen. En familie, vrienden en goede kennissen vormen een vangnet waarbinnen mensen elkaar hulp en steun kunnen bieden. Zeven procent van de minima geeft aan dat zij zelden of nooit contact hebben met familie, vrienden of kennissen. Bij niet-minima gaat het slechts om één procent. Minima vinden vaker dan niet-minima dat zij te weinig sociale contacten hebben. De resultaten van de groep minima in 2018 zijn vergelijkbaar met de resultaten van voorgaande jaren.

Figuur 11 Aandeel inwoners dat – naar eigen zeggen – te weinig sociale contacten heeft

Bron: Enquête Sport en Welzijn

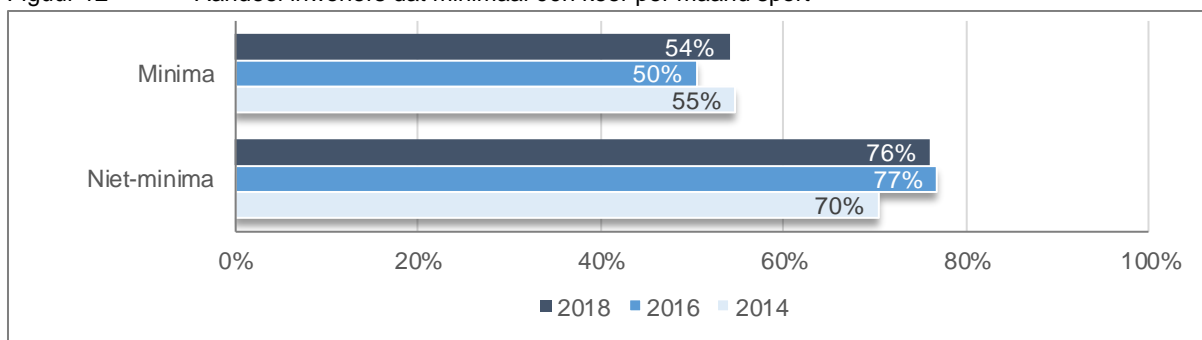
Minima sporten minder vaak dan niet-minima

35 procent van de minima geeft aan dat zij in het afgelopen jaar niet hebben gesport. Bij de groep niet-minima is dit aandeel een stuk lager, namelijk 15 procent. Ruim de helft van de minima sport minimaal maandelijks. Bij niet-minima ligt de sportdeelname hoger; ruim drie kwart sport minimaal maandelijks. Het aandeel minima dat minimaal maandelijks sport is nauwelijks veranderd ten opzichte van voorgaande jaren.

Aandeel minima dat lid is van een sportvereniging is toegenomen

Waar voorheen minima minder vaak lid waren van een sportvereniging dan niet-minima, was dat bij de laatste meting in 2018 niet meer het geval. In 2018 was 24 procent van de minima lid van een sportvereniging. In 2014 en 2016 was dat nog 17 procent.

Figuur 12 Aandeel inwoners dat minimaal één keer per maand sport

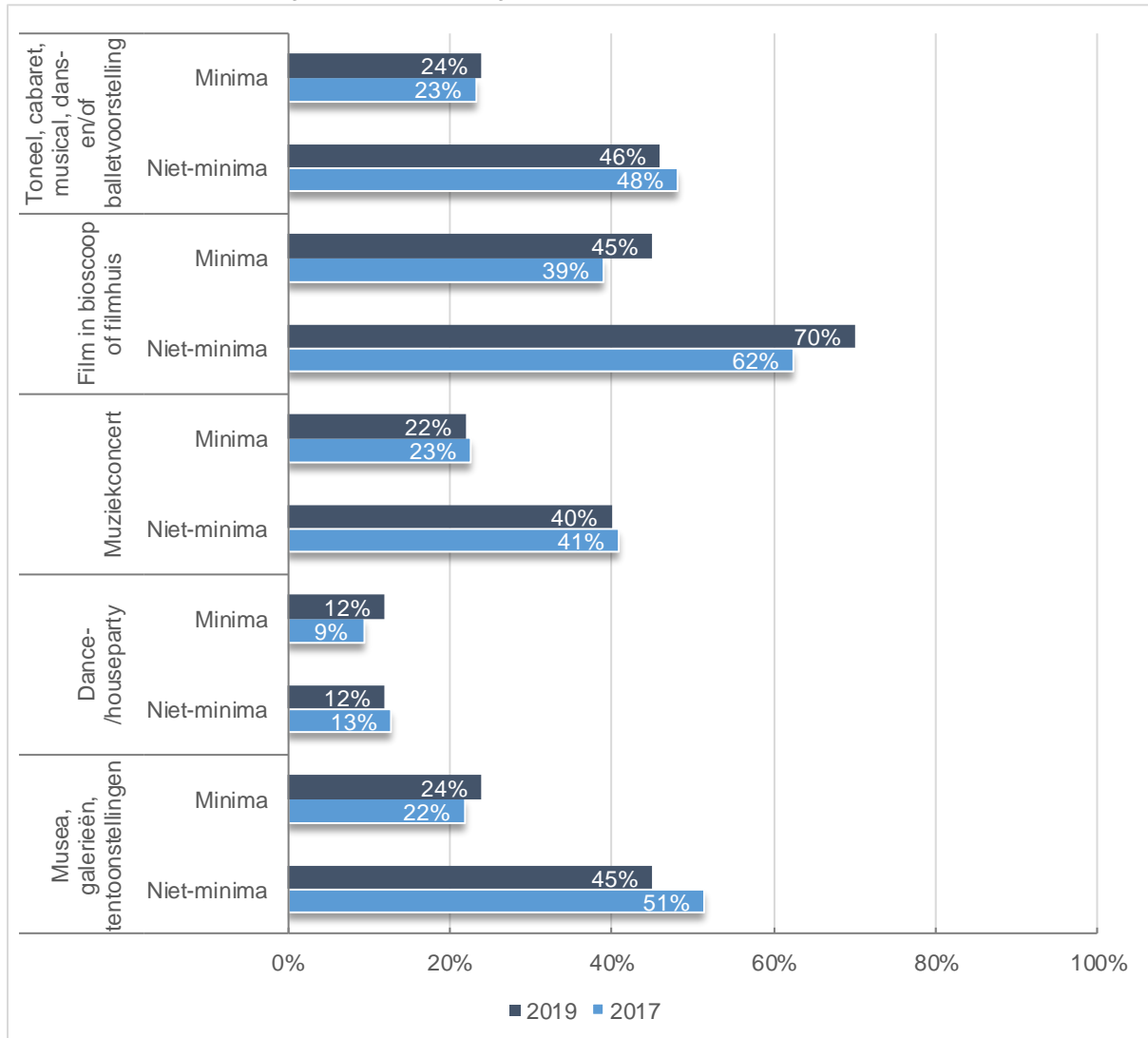

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Minima bezoeken minder vaak culturele voorstellingen of activiteiten dan niet-minima

Minima bezoeken diverse soorten culturele voorstellingen of activiteiten minder dan niet-minima. Zo is het aandeel minima (24%) dat minstens één keer per jaar een toneel, cabaret, musical, dans- en/of balletvoorstelling bezoekt kleiner dan bij niet-minima (46%). En ook voor 'film in bioscoop of filmhuis', 'muziekconcert' en 'musea, galerieën en tentoonstellingen' is dit aandeel lager onder minima dan onder niet-minima. Dance- en houseparty's worden door minima net zoveel bezocht als door niet-minima. 38 procent van de minima heeft geen enkele culturele voorstelling of activiteit bezocht. Onder niet-minima is dit 12 procent.

Figuur 13 Aandeel inwoners dat de afgelopen 12 maanden minimaal één keer naar de volgende voorstellingen of activiteiten is geweest

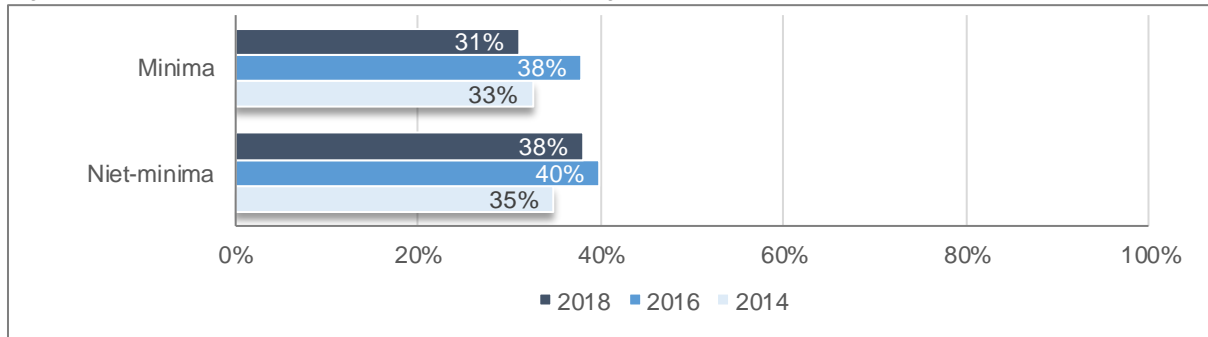

Bron: Enquête Leefbaarheid en Veiligheid

Aandeel vrijwilligers onder minima lager dan onder niet-minima

Van de minima doet 31 procent wel eens vrijwilligerswerk. Onder de niet-minima is dit aandeel hoger (38%). Dit verschil was er voorgaande jaren nog niet. Het aandeel minima dat vrijwilligerswerk doet is lager dan de vorige meting, maar deze ontwikkeling is niet significant.

Figuur 14 Aandeel inwoners dat wel eens vrijwilligerswerk doet

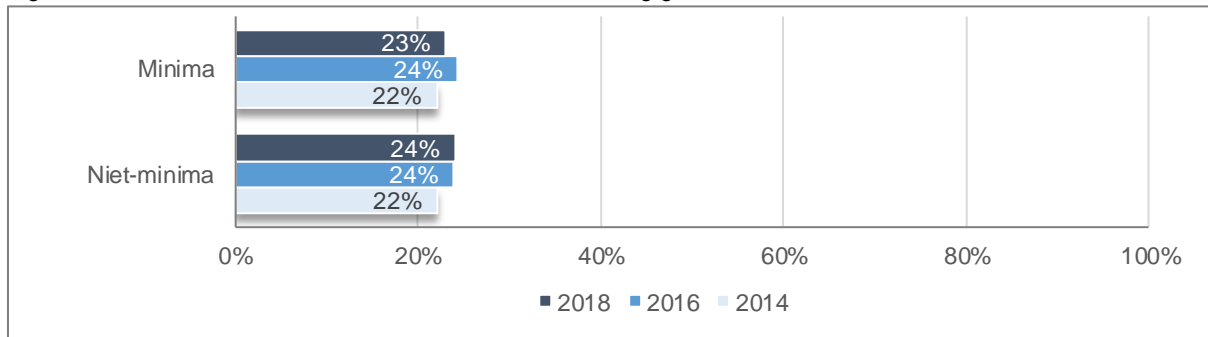

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Ongeveer een kwart geeft wel eens mantelzorg

Iemand is mantelzorger als degene voor langere tijd en onbetaald zorgt voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende partner, ouder, kind, ander familielid, buurtgenoot, vriend of kennis. Bijna een kwart van de inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch geeft wel eens mantelzorg. Hierbij zien we geen verschil tussen minima of niet-minima. Wel is het aantal uren dat minima gemiddeld per week besteden aan de mantelzorg twee keer zoveel als dat van de niet-minima. Minima besteden gemiddeld 14 uur per week aan de mantelzorg, niet-minima 7 uur. Minima geven ook minder vaak dan niet-minima aan dat zij de mantelzorg goed kunnen combineren met hun andere dagelijkse bezigheden.

Figuur 15 Aandeel inwoners dat wel eens mantelzorg geeft

Bron: Enquête Sport en Welzijn

4.2 Welzijn

Gezondheidsverschillen naar inkomen

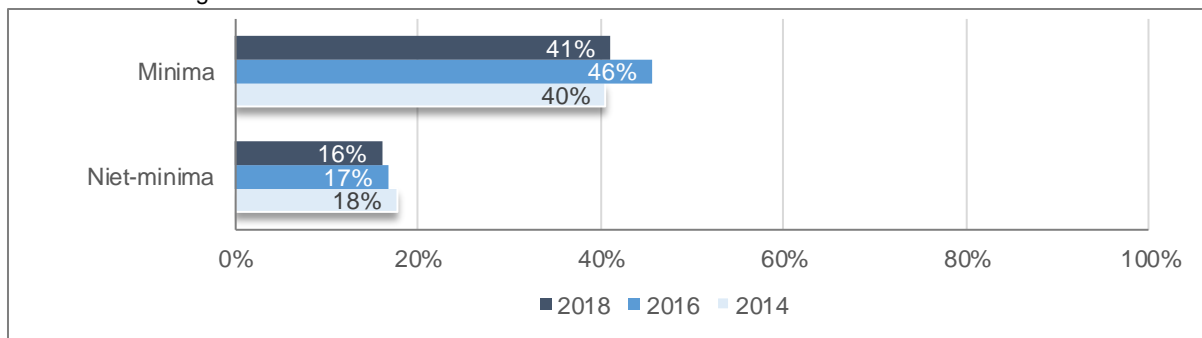
Verschillen in ervaren gezondheid hangen veelal samen met inkomen. Enerzijds hebben mensen met een laag inkomen minder geld voor een gezonde leefstijl. Denk aan voeding en huisvesting. Anderzijds zijn mensen met gezondheidsproblemen bijvoorbeeld niet altijd in staat om fulltime te werken en hebben daardoor een lager inkomen.

Minima vaker beperkt door hun gezondheid dan niet-minima

Minima zijn minder positief over hun eigen gezondheid dan niet-minima. Zo'n zes op de tien minima beoordelen de eigen gezondheid als (zeer) goed. Bij niet-minima gaat het om ruim acht op de tien.

Minima voelen zich vaker licht tot ernstig beperkt door hun gezondheid (41%) dan niet-minima (16%). Bijvoorbeeld bij huishoudelijke taken of traplopen. Het aandeel minima dat zich beperkt voelt door de gezondheid is de afgelopen jaren nauwelijks veranderd. Ook hebben minima vaker ernstig overgewicht dan niet-minima. 17 procent van de minima ten opzichte van 10 procent van de niet-minima.

Figuur 16 Aandeel inwoners dat in het dagelijks leven licht tot ernstig beperkt wordt door de eigen gezondheid

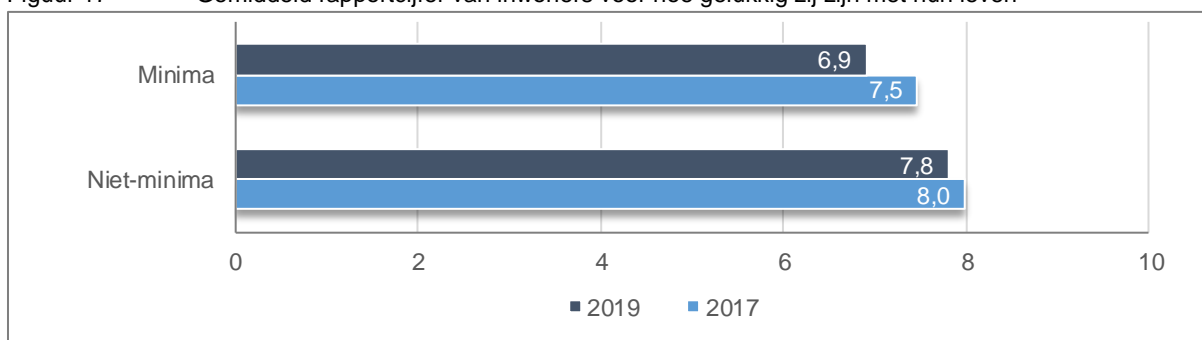

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Minima geven lager cijfer voor geluk dan niet-minima

Aan inwoners is gevraagd of zij een rapportcijfer willen geven voor hoe gelukkig zij over het algemeen zijn met hun leven. Minima geven hier in 2019 gemiddeld een rapportcijfer 6,9 voor. Dat is lager dan niet-minima (7,8) en lager dan het cijfer dat zij in 2017 gaven (7,5).

Figuur 17 Gemiddeld rapportcijfer van inwoners voor hoe gelukkig zij zijn met hun leven

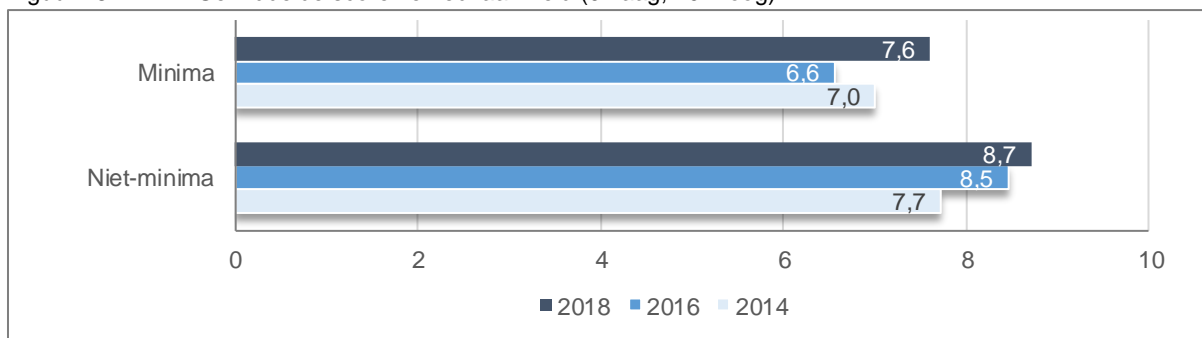

Bron: Enquête Leefbaarheid en Veiligheid

Verskil in gevoel van zelfredzaamheid tussen minima en niet-minima is afgenomen

Zelfredzaamheid is gemeten aan de hand van drie stellingen: 'Ik kan alles goed aan', 'Ik kan prima voor mezelf opkomen' en 'Ik weet goed mijn recht te halen'. Hoe hoger de score op deze stellingen, hoe zelfredzamer iemand is. Niet-minima (8,7) hebben een hogere score voor zelfredzaamheid dan minima (7,6). Maar dit verschil is de afgelopen jaren wel kleiner geworden.

Figuur 18 Gemiddelde score zelfredzaamheid (0=laag, 10=hoog)

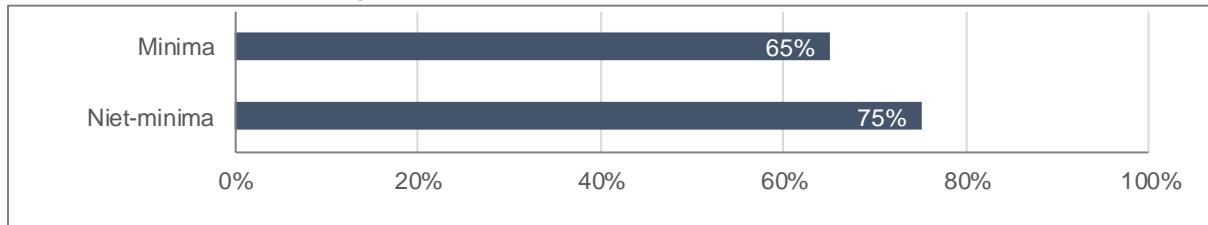

Bron: Enquête Sport en Welzijn

Minima kunnen minder vaak voor hulp terecht bij hun sociaal netwerk dan niet-minima

Twee derde van de minima kan voor hulp en ondersteuning in het dagelijks leven terecht bij familie, vrienden of kennissen. Bijvoorbeeld voor hulp bij huishoudelijke taken of het invullen van formulieren. Onder niet-minima is dit aandeel hoger (75%). Het aandeel dat bij hun sociaal netwerk terecht kan én hier ook regelmatig hulp van krijgt, is onder minima (12%) en niet-minima (13%) nagenoeg gelijk.

Figuur 19 Aandeel inwoners dat in het dagelijks leven voor hulp en ondersteuning terecht kan bij familie, vrienden en/of goede kennissen

Bron: Enquête Sport en Welzijn 2018

4.3 Toegang tot informatie en advies

Behoefte aan informatie en advies groter onder minima dan onder niet-minima

Aan inwoners is voor de zes onderwerpen van Koo gevraagd of zij weten waar zij terecht kunnen voor informatie of advies. Eén van de antwoorden was 'nee, maar ik zou het wel willen weten'. Het blijkt dat voor veel onderwerpen minima dit antwoord vaker geven dan niet-minima. Van de minima geeft 28 procent dit antwoord voor één of meer van de onderwerpen, van de niet-minima is dat 22 procent.

De verschillen per onderwerp zijn als volgt:

- Voor 'zorg en hulp' weet 15% van de minima niet waar zij moeten zijn voor informatie en advies, terwijl zij dit wel willen weten. Onder niet-minima is dat 10%.
- Voor het onderwerp 'geldzaken' geeft 15% van de minima en 6% van de niet-minima aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies, terwijl zij dat wel willen weten. Voor 'opleiding en werk' is dat 9% voor de minima en 6% voor de niet-minima.
- Van de minima weet 7% niet waar zij terecht kunnen voor informatie en advies over het onderwerp 'jeugd en gezin', maar zou dat wel graag willen weten. Onder niet-minima is dat 3%.
- Voor 'wonen en vervoer' geeft 12% van de minima aan dat zij niet weten waar zij terecht kunnen voor informatie en advies en willen dat wel weten. Onder niet-minima is dat 8%.

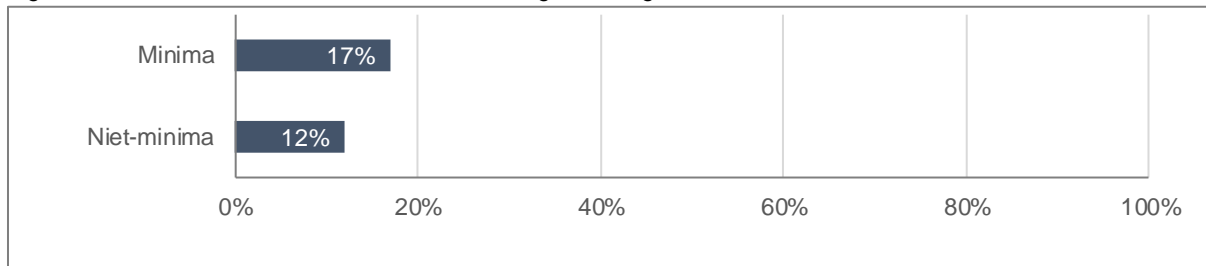
Koo als informatie- en adviespunt

Inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch kunnen vanaf februari 2019 bij Koo terecht voor informatie, vragen en advies op het sociaal domein. Het gaat om vragen over geldzaken, zorg en hulp, jeugd en gezin, wonen en vervoer, opleiding en werk, meedoen en meehelpen. Inwoners kunnen bellen met Koo, een e-mail sturen en informatie opzoeken op de website. Ook kunnen zij binnenlopen bij één van de negen wijkpleinen.

Minima vaker iets gezien of gelezen over Koo dan niet-minima

De gemeente heeft op verschillende manieren aandacht besteed aan de bekendheid van Koo. Dit is met name gedaan via berichten op sociale media en verhalen in o.a. wijkkranten en de Bossche Omroep. Ook zijn er posters en folders verspreid op bijvoorbeeld scholen, bij huisartsen en in de horeca. In het najaar van 2019 is aan inwoners gevraagd of zij dat jaar iets gezien of gelezen hebben over Koo. Onder minima (17%) is dat aandeel groter dan onder niet-minima (12%). Minima (12%) weten echter niet beter dan niet-minima (11%) wat Koo is. Ook hebben minima (5%) niet opvallend meer gebruik gemaakt van Koo dan niet-minima (3%).

Figuur 20 Aandeel inwoners dat iets heeft gezien of gelezen over Koo

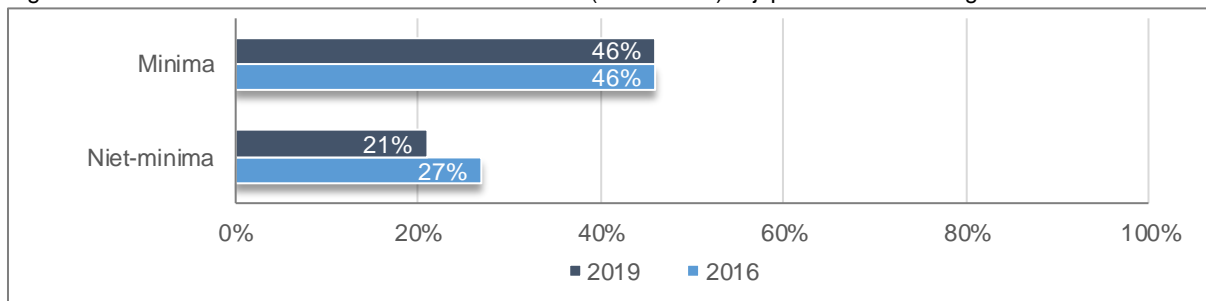

Bron: Enquête Leefbaarheid en Veiligheid 2019

Minima beter bekend met wijkpleinen dan niet-minima

Van alle inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch is bijna een kwart (23%) bekend met (één van de) wijkpleinen. De bekendheid is onder minima een stuk groter dan onder niet-minima (46% versus 21%). Ook het gebruik van de wijkpleinen is onder minima groter dan onder niet-minima. Van de minima heeft 27 procent er wel eens gebruik van gemaakt, van de niet-minima is dat 4 procent.

Figuur 21 Aandeel inwoners dat bekend is met (één van de) wijkpleinen in 's-Hertogenbosch

Bron: Enquête Leefbaarheid 2016 en Leefbaarheid & Veiligheid 2019

1 op de 5 is bekend met Eerste Hulp Bij Geldzaken

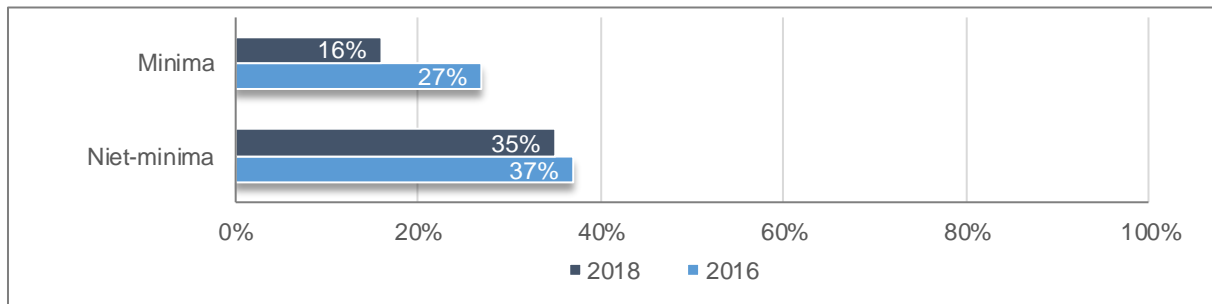
Vanaf 2019 kunnen inwoners met (dreigende) financiële problemen terecht bij Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG) van de gemeente. Ze worden hier direct geholpen met hun hulpvraag of indien nodig doorverwezen, bijvoorbeeld naar schulddienstverlening. Eind 2019 gaf in een inwonersenquête 1 op de 5 inwoners aan dat zij wel eens hadden gehoord van EHBG. Het is voor deze vraag niet mogelijk om onderscheid te maken tussen de groep minima en niet-minima.

4.4 Sociale activiteiten in de buurt

Deelname aan sociale activiteiten in de buurt afgenomen onder minima

In 2018 deed 16 procent van de minima mee aan sociale activiteiten in de buurt, zoals een straat- of buurtfeest, straatspeeldag, buurtdiner of wandelactiviteit. Dat is minder dan in 2016, toen deed nog 27% mee. In 2018 hielp negen procent van de minima zelf mee met de organisatie van de buurtactiviteiten. Onder niet-minima is het aandeel dat meedeed met deze activiteiten (35%) en meehielp met de organisatie ervan (16%) groter dan onder de minima.

Figuur 22 Aandeel inwoners dat de afgelopen 12 maanden heeft meegedaan aan sociale activiteiten in de buurt

Bron: Enquête Leefbaarheid

5. Kinderen in minima huishoudens

In 2017 leeft in de gemeente 's-Hertogenbosch 8,3% van alle kinderen in een gezin met een inkomen onder de lage-inkomensgrens. In dit hoofdstuk staan de kinderen centraal die wonen in minima gezinnen. De resultaten in dit hoofdstuk komen uit vragenlijsten die de gemeente tweejaarlijks uitzet onder ouders. Hierin komen onderwerpen aan bod als gezondheid en opvoeding.

5.1 Gezondheid

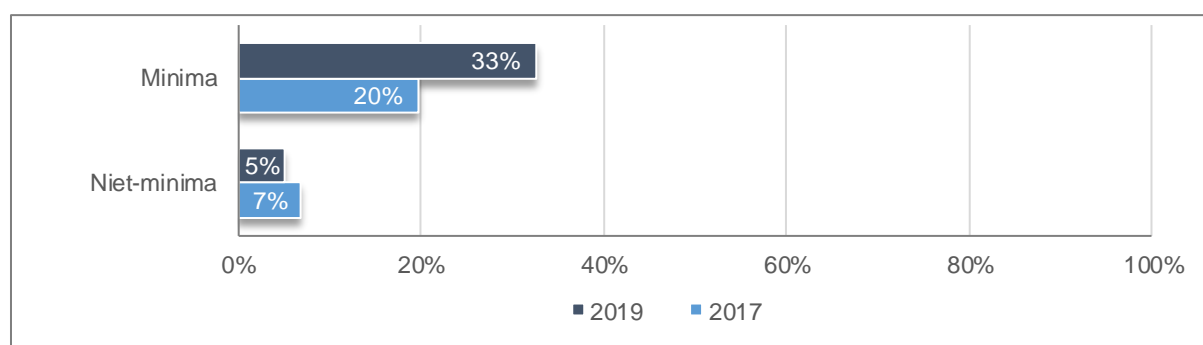
Positievare gezondheidsbeleving in niet-minima gezinnen

In 2019 geven ouders van minima gezinnen gemiddeld minder vaak aan dat hun kind een (zeer) goede gezondheid (89%) heeft dan ouders van niet-minima gezinnen (96%). Deze conclusie werd ook in de vorige monitor armoede en schulden (2018) getrokken.

Kinderen in minima gezinnen hebben vaker (ernstig) overgewicht

In onderstaande figuur is te zien dat kinderen uit minima gezinnen vaker (ernstig) overgewicht hebben, vergeleken met kinderen uit niet-minima gezinnen. In 2019 heeft een derde van de minderjarige kinderen uit minima gezinnen (ernstig) overgewicht. Dit aandeel is toegenomen ten opzichte van 2017, toen ging het om 20 procent.

Figuur 23 Aandeel kinderen (4-17 jaar) met (ernstig) overgewicht

Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

5.2 Opvoeding en opgroeien

De gemeente 's-Hertogenbosch vindt het belangrijk dat vragen, zorgen en problemen rondom de opvoeding vroegtijdig worden gesignaleerd. De gemeente streeft ernaar dat ouders zoveel mogelijk zelf of met hulp uit hun sociale omgeving opvoedingsvragen kunnen oplossen. Voor ouders die zich (tijdelijk) niet zelf of met hun omgeving kunnen redden, is er hulp van (specialistische) ondersteuning op maat mogelijk.

5.2.1 Zorgen maken

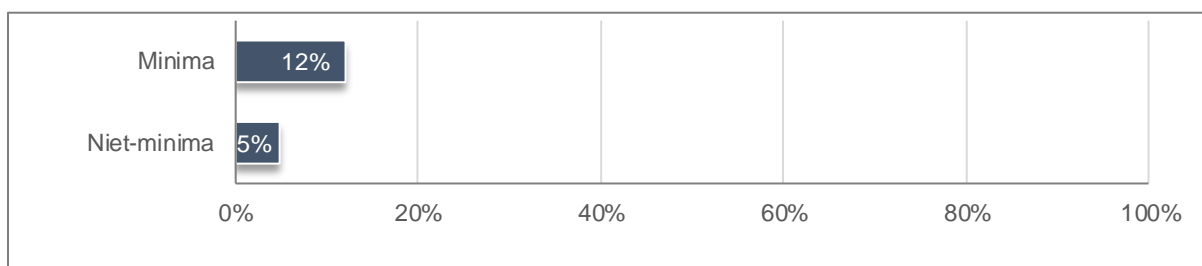
Aan ouders is gevraagd of zij zich wel eens zorgen maken over het gedrag of de ontwikkeling van hun kind. De aspecten waarover ouders zich zorgen kunnen maken variëren naar de leeftijd van het kind. Zo is aan ouders van jonge kinderen (0-3 jaar) gevraagd of zij zich wel eens zorgen maken over het eet- en drinkgedrag, slaapgedrag, eenkennigheid, motorische ontwikkeling of het contact met andere kinderen. Bij ouders van kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 11 jaar gaat het bijvoorbeeld over aspecten zoals rusteloosheid, opstandigheid, verlegenheid of schoolprestaties. Ook bij ouders van kinderen in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar gaat het over aspecten zoals verlegenheid en schoolprestaties, maar ook over eetgedrag, sombere gevoelens, het gebruik van een smartphone of het gebruik van alcohol of drugs.

Vanwege het lage aantal ouders in minima gezinnen per leeftijdsgroep van de kinderen, gaan de volgende resultaten over kinderen tot en met 17 jaar. Waar mogelijk zijn de resultaten van 2019 vergeleken met eerdere metingen.

In minima gezinnen maken ouders zich vaker zorgen over hun kind

Onderstaande figuur presenteert het aandeel ouders van kinderen tot en met 17 jaar in minima en niet-minima gezinnen die zich vaak zorgen maken over het gedrag of de ontwikkeling van hun kind. In minima gezinnen maken ouders zich vaker zorgen over hun kind, namelijk 12% tegenover 5% van de ouders in niet-minima gezinnen.

Figuur 24 Aandeel ouders dat zich vaak zorgen maakt over het gedrag of de ontwikkeling van hun kind (0-17 jaar)

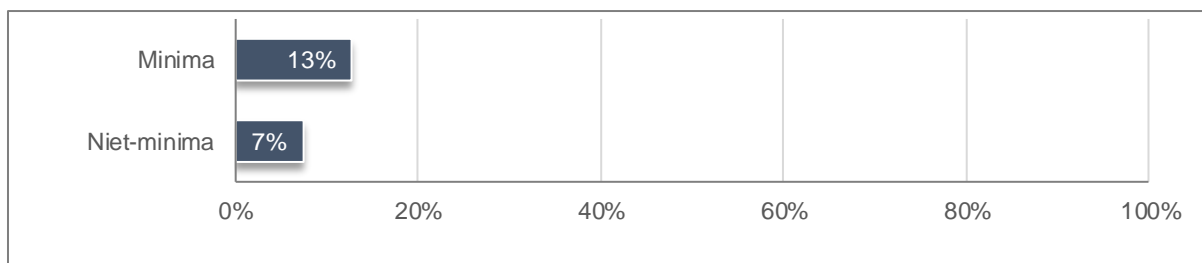

Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

1 op de 8 ouders uit minima gezinnen vindt de zorgen over hun kind zeer belastend

Aan ouders die zich wel eens zorgen maken over hun kind, is gevraagd in hoeverre zij deze zorgen als belastend ervaren. Van de ouders uit minima gezinnen geeft 13 procent aan dat zij de zorgen over hun kind zeer belastend vinden. Van de ouders uit niet-minima gezinnen is dat 7 procent. Het verschil tussen minima en niet-minima gezinnen is niet significant.

Figuur 25 Aandeel ouders dat de zorgen over hun kind (0-17 jaar) zeer belastend vindt

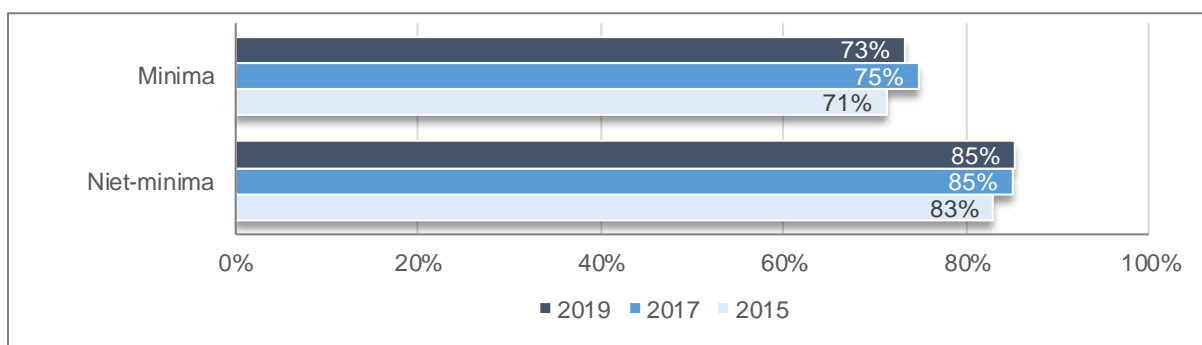
Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

5.2.2 Ondersteuning bij de opvoeding

Ouders in minima gezinnen kunnen minder vaak terecht bij sociaal netwerk

Aan ouders is de volgende stelling voorgelegd: 'Voor hulp, advies of ondersteuning bij de opvoeding kan ik terecht bij familie, vrienden of buurtbewoners'. In minima gezinnen zijn naar verhouding minder ouders (73%) het eens met deze stelling, vergeleken met ouders in niet-minima gezinnen (85%). Dit is vergelijkbaar met de voorgaande metingen in 2017 en 2015.

Figuur 26 % (helemaal) eens met de stelling: 'Voor hulp, advies of ondersteuning bij de opvoeding kan ik terecht bij familie, vrienden of buurtbewoners'

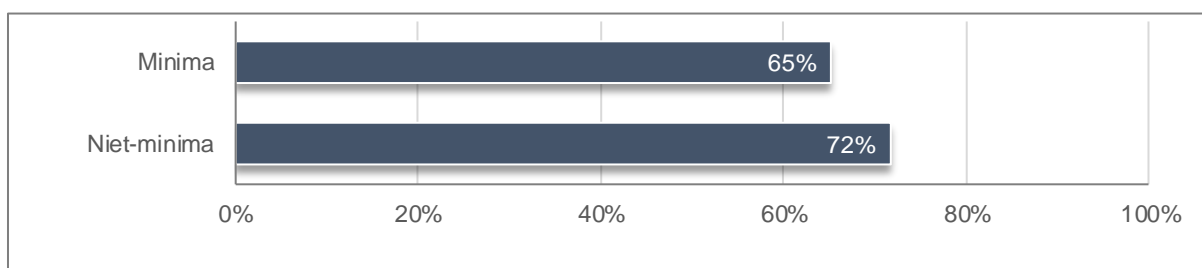

Bron: Enquête Kind & Opvoeding

Ouders in minima gezinnen krijgen iets minder vaak hulp van sociaal netwerk

Aan ouders is gevraagd of zij in de afgelopen 12 maanden van hun sociaal netwerk hulp, advies of ondersteuning hebben gekregen bij de opvoeding van hun kind. In niet-minima gezinnen heeft 72% van de ouders hulp gekregen vanuit hun sociaal netwerk, zoals familie, vrienden of buurtgenoten. In minima gezinnen ligt dit aandeel iets lager, namelijk 65%.

Figuur 27 Aandeel ouders dat hulp, advies of ondersteuning heeft gekregen vanuit het sociaal netwerk bij de opvoeding van hun kind

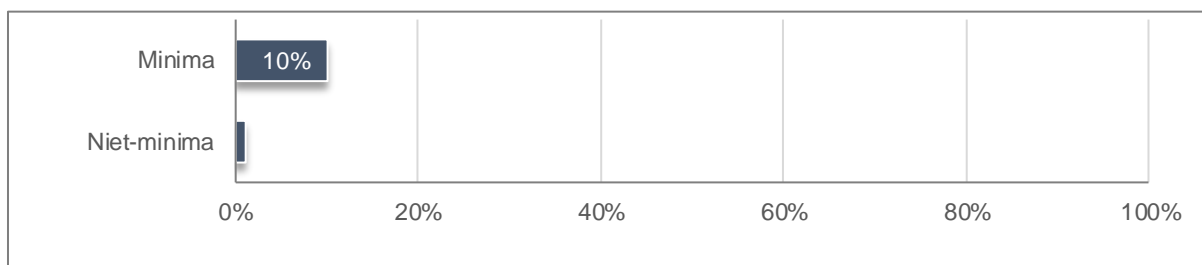

Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

1 op de 10 ouders in minima gezinnen heeft behoefte aan hulp vanuit sociaal netwerk

Sommige ouders krijgen geen hulp, advies of ondersteuning van familie, vrienden of buurtgenoten. Aan hen is gevraagd of zij hier wel behoefte aan hebben. Ouders in minima gezinnen geven vaker dan ouders in niet-minima gezinnen aan dat zij wel behoefte hebben aan hulp vanuit het sociaal netwerk.

Figuur 28 Aandeel ouders dat geen hulp, advies of ondersteuning heeft gekregen vanuit het sociaal netwerk, maar hier wel behoefte aan heeft

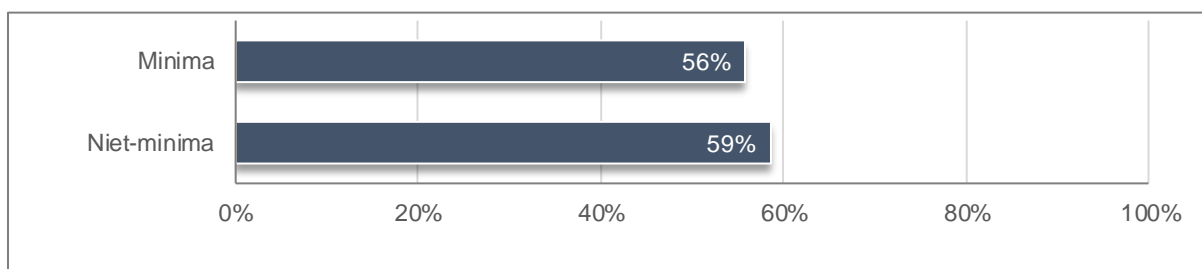

Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

Ruim de helft van de ouders krijgt voor de opvoeding hulp van (een) instantie(s)

Als ouders hulp, advies of ondersteuning zoeken voor opvoedingsvragen kunnen zij ook terecht bij (een) instantie(s). Zowel in minima als in niet-minima gezinnen krijgt ruim de helft van de ouders hierbij hulp van een instantie(s), zoals de huisarts, leerkracht van school, maatschappelijk werk of een (school)arts.

Figuur 29 Aandeel ouders dat hulp, advies of ondersteuning heeft gekregen van (een) instantie(s)

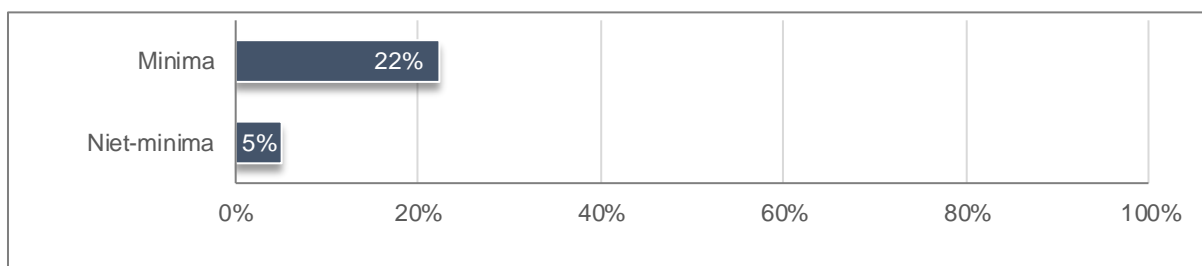

Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

22% van de ouders in minima gezinnen heeft behoefte aan hulp van (een) instantie(s)

Aan ouders die van geen enkele instantie hulp hebben gekregen bij de opvoeding, de ontwikkeling of het gedrag van hun kind, is gevraagd of zij hier wel behoefte aan hebben. 22% van de ouders in minima gezinnen heeft hier behoefte aan, terwijl zij deze hulp niet hebben gekregen. Dat aandeel is groter dan in niet-minima gezinnen (5%).

Figuur 30 Aandeel ouders dat geen hulp, advies of ondersteuning heeft gekregen van (een) instantie(s), maar hier wel behoefte aan heeft

Bron: Enquête Kind & Opvoeding, januari 2019

6. Inkomensondersteunende regelingen

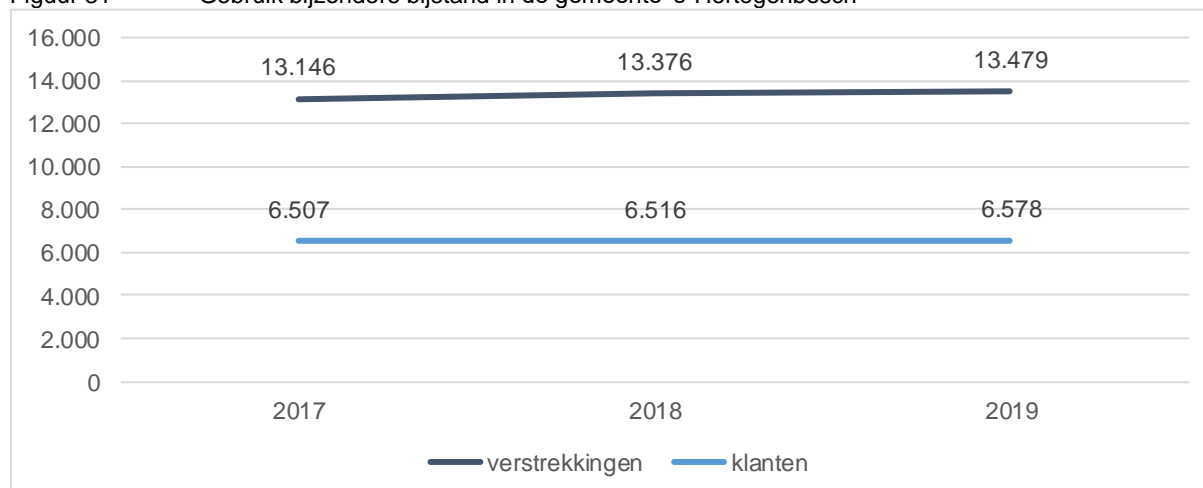
De gemeente heeft diverse regelingen om huishoudens met een laag inkomen te ondersteunen. Dit hoofdstuk gaat over het gebruik van deze regelingen.

6.1 Algemene regelingen

Gebruik bijzondere bijstand neemt licht toe

In 2019 is er zo'n 13.500³ keer bijzondere bijstand verstrekt aan bijna 6.600 inwoners. Eén persoon kan aanvragen doen voor meerdere vormen van bijzondere bijstand. Het aantal inwoners met bijzondere bijstand is de afgelopen jaren licht toegenomen. Bijzondere bijstand is er voor bijzondere en noodzakelijke kosten voor huishoudens met een laag inkomen. Ook biedt het financiële ondersteuning aan huishoudens die te maken hebben met een langdurig laag inkomen. De regeling is voor iedereen met een laag inkomen en weinig vermogen. Dus ook voor personen met een minimumloon of AOW. Het kan zijn dat een eigen bijdrage wordt gevraagd. Dit is afhankelijk van het inkomen en spaargeld.

Figuur 31 Gebruik bijzondere bijstand in de gemeente 's-Hertogenbosch

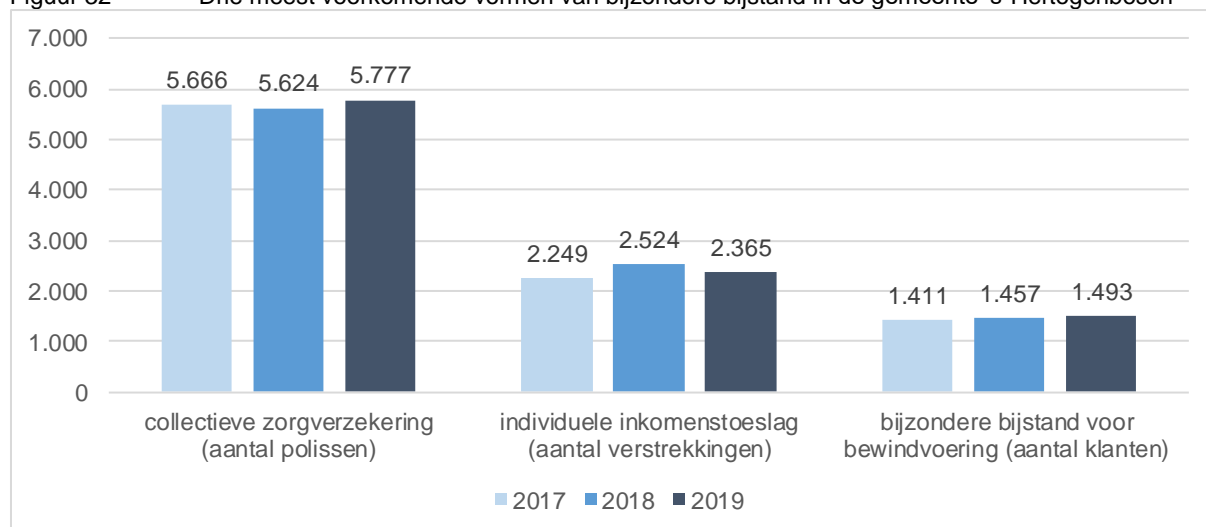
Bron: Gemeente, registratiesysteem CivSam

Toename aantal polissen collectieve zorgverzekering

Eén van de meest gebruikte vormen van bijzondere bijstand is de collectieve zorgverzekering. Deze verzekering biedt gemeente 's-Hertogenbosch aan samen met zorgverzekeraars CZ en VGZ. Er wordt korting gegeven op de zorgpakketten en de gemeente betaalt mee aan de premie. Personen met een netto-inkomen tot 130% van de bijstandsnorm en weinig vermogen, kunnen hiervan gebruik maken. Het inkomen van de partner telt daarbij ook mee. Het aantal polissen binnen de collectieve zorgverzekering nam de laatste jaren licht toe van 5.666 in 2017 naar 5.777 in 2019. Elke volwassene binnen een huishouden heeft een eigen polis. Kinderen staan bij hun ouder(s) ingeschreven.

³ Periodieke verstrekkingen worden 1 keer meegeteld.

Figuur 32 Drie meest voorkomende vormen van bijzondere bijstand in de gemeente 's-Hertogenbosch

Bron: Gemeente, registratiesysteem CivSam

Individuele inkomens toeslag

In 2019 heeft de gemeente 2.365 keer de individuele inkomens toeslag verstrekt. De laatste jaren lag het aantal verstrekkingen voor de inkomens toeslag veelal rond de 2.300. In 2018 was dat aantal iets hoger. Dat had een administratieve reden. Een deel van de verstrekkingen over 2017 is pas in 2018 opgenomen in de administratie. De individuele inkomens toeslag is een vrij te besteden geldbedrag dat eenmaal per jaar wordt toegekend aan personen die drie jaar achter elkaar een inkomen hebben op bijstandsniveau, weinig spaargeld hebben en geen zicht op een hoger inkomen. Het gaat om personen van 21 jaar of ouder, maar jonger dan de AOW-leeftijd. De individuele inkomens toeslag wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.

Lichte toename bijzondere bijstand voor beschermingsbewind

De rechter kan beschermingsbewind opleggen voor inwoners die het zelf niet lukt om hun inkomsten en uitgaven te beheren. De inkomsten en uitgaven worden dan beheerd door een bewindvoerder. Inwoners kunnen bijzondere bijstand ontvangen voor beschermingsbewind. Deze vorm van bijzondere bijstand nam de laatste jaren licht toe. In 2019 ging het om bijna 1.500 verstrekkingen.

Aantal bijstandsuitkeringen afgenomen

Na een jarenlange toename nam de afgelopen jaren het aantal bijstandsuitkeringen af. In 2017 ging het om 3.852 uitkeringen in het kader van de BUIG, in 2019 waren dat er ruim 500 minder, namelijk 3.324.

Tabel 6 Aantal bijstandsuitkeringen gemeente 's-Hertogenbosch

Regeling	2017	2018	2019
Bijstandsuitkeringen (BUIG) ⁴	3.852	3.481	3.324
Bijstandsuitkeringen (Participatiewet)	3.622	3.262	3.130

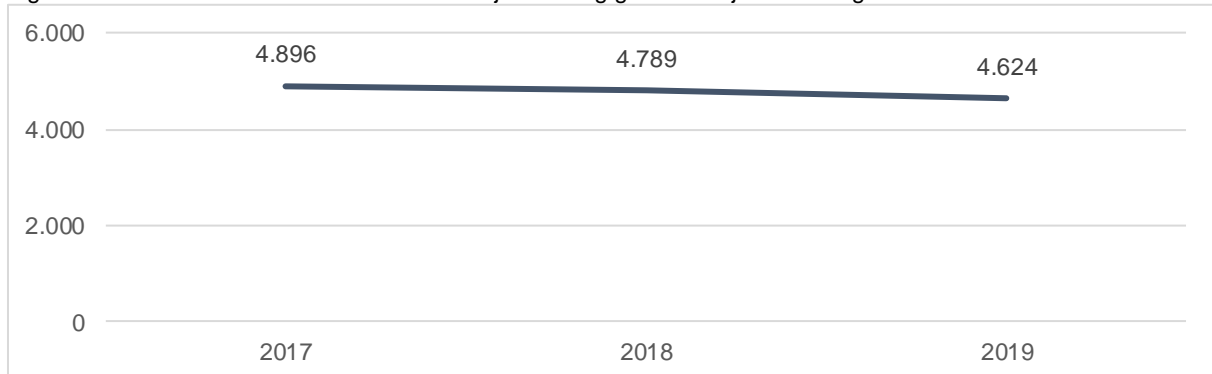
Bron: Gemeente, registratiesysteem CivSam

⁴ Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

Afname aantal kwijtscheldingen gemeentelijke belastingen

Huishoudens met een laag inkomen en weinig vermogen kunnen in aanmerking komen voor kwijtschelding van rioolheffing, afvalstoffenheffing en (on)roerende zaakbelasting. Zij hoeven deze belastingen dan niet te betalen. Het aantal huishoudens waarvan de gemeentelijke belastingen zijn kwijtgescholden is de laatste jaren afgenomen van 4.896 in 2017 naar 4.624 in 2019.

Figuur 33 Aantal huishoudens met kwijtschelding gemeentelijke belastingen

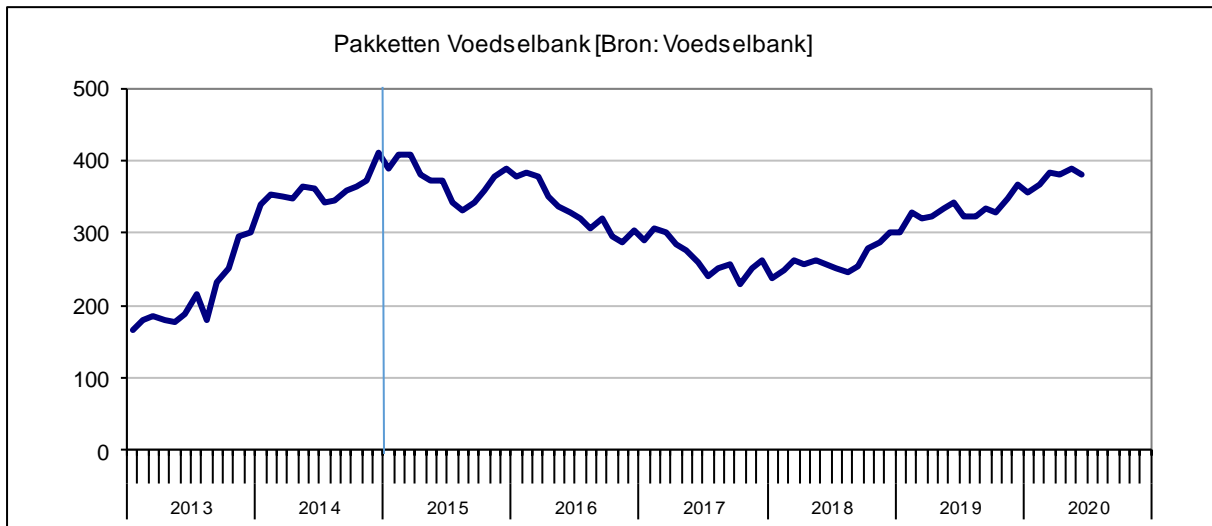

Bron: Gemeente, afdeling Belastingen

Aantal uitgedeelde pakketten door de Voedselbank neemt toe

In de gemeente 's-Hertogenbosch is van begin 2016 tot medio 2017 het aantal door de Voedselbank uitgedeelde voedselpakketten afgenomen. Vanaf medio 2017 tot derde kwartaal 2018 is de uitgifte van voedselpakketten redelijk stabiel. Daarna zien we het aantal weer stijgen. In de laatste week van september 2018 ging het om 255 pakketten, een jaar later waren dat er 333 en in juni 2020 ging het om 381 pakketten per week. Uitgangspunt van de voedselbank is dat er per huishouden één pakket wordt verstrekt.

Figuur 34 Aantal door de Voedselbank uitgedeelde pakketten in de gemeente 's-Hertogenbosch in de laatste week van elke maand

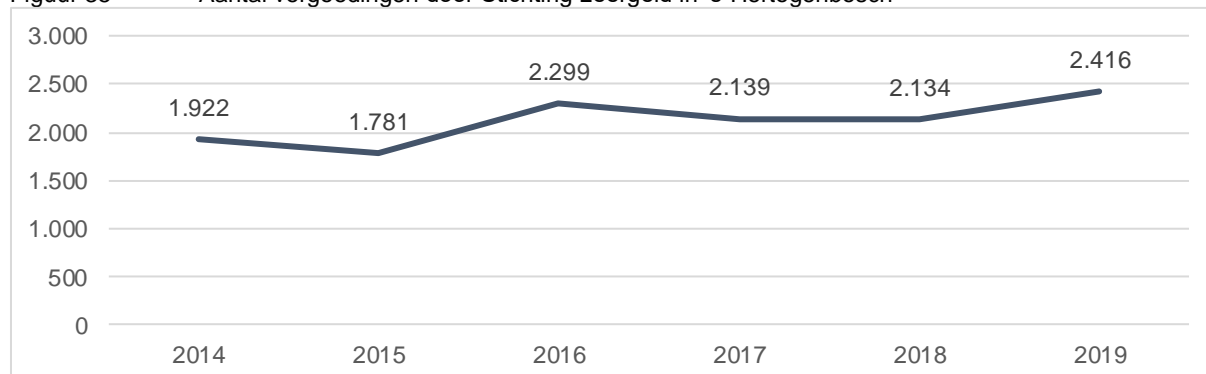
Bron: Voedselbank

6.2 Regelingen voor kinderen en gezinnen

In 2019 meer vergoedingen door Stichting Leergeld

Het aantal toegekende vergoedingen door Stichting Leergeld is in 2019 met 2.416 hoger dan de jaren daarvoor. Stichting Leergeld richt zich op gezinnen met kinderen van 4 tot 18 jaar. Voor kinderen van het basisonderwijs vergoedt deze stichting binnen- en buitenschoolse activiteiten, zoals een schoolreisje, schoolkamp of de ouderbijdrage. Voor kinderen die naar de eerste klas van het voortgezet onderwijs gaan is er een fietsregeling. Ouders/verzorgers kunnen zelf een aanvraag doen bij Stichting Leergeld of iemand kan dat voor hen doen.

Figuur 35 Aantal vergoedingen door Stichting Leergeld in 's-Hertogenbosch

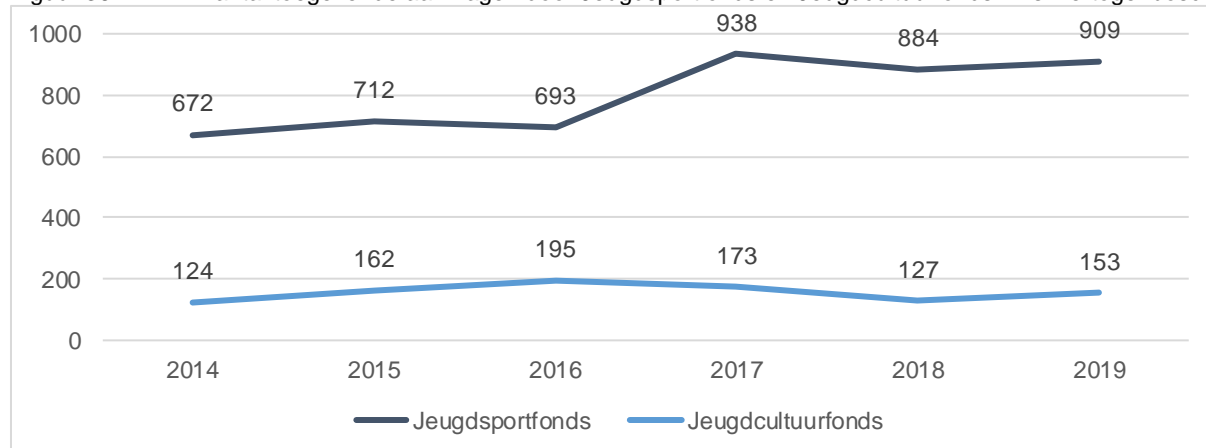

Bron: Stichting Leergeld

Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds

Het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds ondersteunen kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar die om financiële redenen niet kunnen sporten of deelnemen aan culturele activiteiten. Het aantal toegekende aanvragen door het Jeugdsportfonds is de laatste jaren weinig veranderd. In 2019 waren dat er 909. Voor het Jeugdcultuurfonds variëren de aantallen iets meer. In 2019 ging het om 153 toegekende aanvragen. Dat is meer dan in 2018 (127), maar minder dan in 2017 (173). Voor sommige kinderen wordt meerdere keren per jaar een financiële bijdrage verstrekt. Bijvoorbeeld eerst voor sportcontributie en later in dat jaar voor nieuwe voetbalschoenen. De aanvragen voor het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds worden gedaan door professionals die werken met de kinderen, bijvoorbeeld een leerkracht, een medewerker van Farent of iemand van Stichting Leergeld. Het geld gaat rechtstreeks naar de sport- of culturele instellingen of personen die de kunsteducatie verzorgen. Ouders of verzorgers hoeven zelf geen aanvraagformulieren in te vullen of bonnetjes te bewaren.

Figuur 36 Aantal toegekende aanvragen door Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds in 's-Hertogenbosch

Bron: Stichting Jeugdsportfonds en Stichting Jeugdcultuurfonds

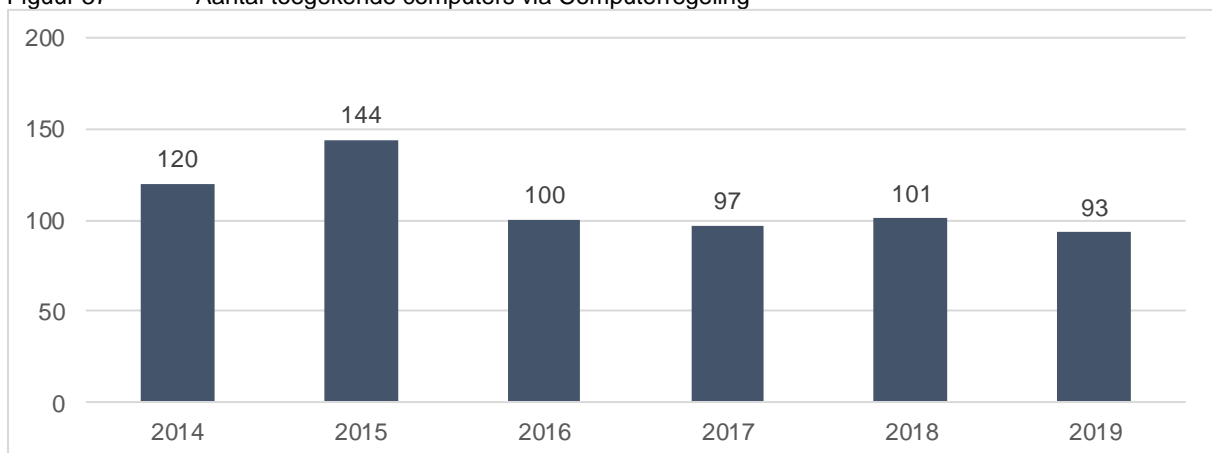
Stichting Weekje Weg

De gemeente 's-Hertogenbosch verstrekt elk jaar een subsidie aan Stichting Weekje Weg. Daarmee wordt een vakantieweek mogelijk gemaakt voor 20 gezinnen uit 's-Hertogenbosch met kinderen in de leeftijd tot 12 jaar. Het gaat ieder jaar om 20 andere gezinnen. Deze gezinnen hebben een inkomen onder het sociaal minimum. Het gaat om groepsvakanties die begeleid worden door vrijwilligers. Maatschappelijk werk, jeugdzorg en scholen kunnen gezinnen aandragen voor de vakantieweek.

Jaarlijks worden er rond de 100 computers toegekend via de Computerregeling

In 2019 werden er via de computerregeling van de gemeente 93 computers toegekend voor kinderen uit het voortgezet onderwijs. Met deze regeling wil de gemeente achterstanden voorkomen van kinderen die opgroeien in een gezin met een laag inkomen ten opzichte van andere kinderen in het voortgezet onderwijs. Het aantal via de computerregeling aangeschafte computers schommelt de afgelopen jaren rond de 100 per jaar. Het gaat om het aantal nieuw toegekende aanvragen in dat jaar, niet om het totaal aantal kinderen of gezinnen dat gebruik maakt van een computer via de computerregeling.

Figuur 37 Aantal toegekende computers via Computerregeling

Bron: Gemeente, registratiesysteem CivSam

7. Huishoudens met schulden

De gemeente biedt ondersteuning aan inwoners met financiële problemen voor wie het niet lukt om dit zelf op te lossen. In dit hoofdstuk gaat het over het aantal inwoners dat gebruik maakt van Eerste Hulp Bij Geldzaken en schulddienstverlening van de gemeente. De afgelopen jaren heeft de gemeente veel gedaan om inwoners met financiële problemen beter in beeld te krijgen en hen zoveel mogelijk preventief en laagdrempelig te helpen.

7.1 Gebruik schulddienstverlening

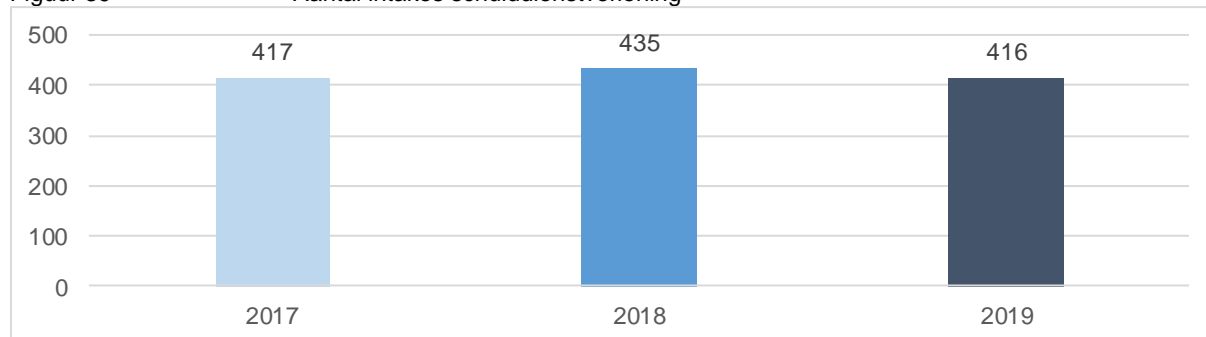
Eerste Hulp Bij Geldzaken

Vanaf 2019 krijgen alle inwoners die met de gemeente contact opnemen voor hulp bij geldzaken eerst een gesprek met Eerste Hulp Bij Geldzaken (EHBG). EHBG biedt laagdrempelige hulp voor inwoners met (dreigende) financiële problemen. Inwoners kunnen zonder afspraak bij EHBG binnenlopen en worden indien mogelijk direct geholpen. De consultants van EHBG en de Sociaal Raadslieden beantwoorden vragen direct of verwijzen door, bijvoorbeeld naar schulddienstverlening. In 2019 hielp EHBG 3.249 klanten en hadden zij 8.910 klantcontacten.

Ruim 400 mensen ingestroomd in schulddienstverlening

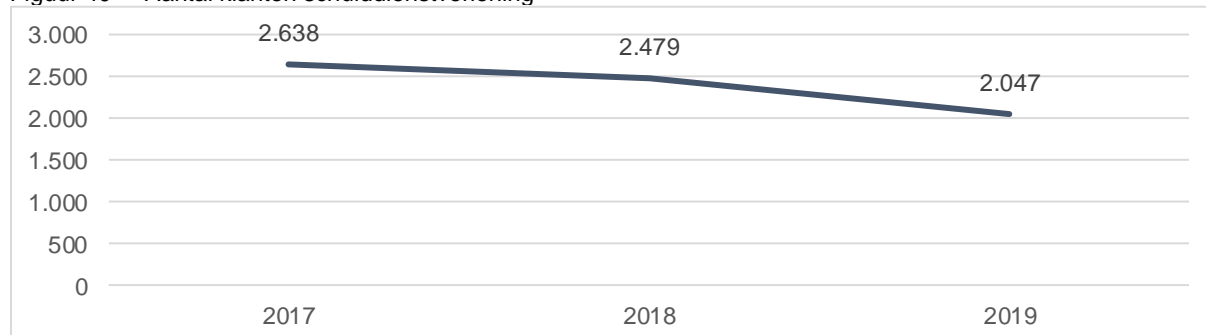
In 2019 zijn er 416 intakes geweest voor schulddienstverlening. Dit aantal is de afgelopen jaren weinig veranderd. Tijdens de intake wordt de financiële situatie van de inwoner besproken aan de hand van een uitgebreide vragenlijst. Na de intake volgt een gesprek over het plan van aanpak. In het plan van aanpak wordt afgesproken welke ondersteuning de inwoner krijgt, zoals budgetbeheer of een schuldregeling. Inwoners kunnen verschillende vormen van ondersteuning krijgen, eventueel in combinatie.

Figuur 39 Aantal intakes schulddienstverlening

Bron: Gemeente, registratiesysteem Allegro

Figuur 40 Aantal klanten schulddienstverlening

Bron: Gemeente, registratiesysteem Allegro

Zo'n 2.050 inwoners met schulddienstverlening

We zien het aantal inwoners dat gebruik maakt van schulddienstverlening de laatste jaren afnemen. In 2019 werden zo'n 2.050 inwoners geholpen door schulddienstverlening. De afname tussen 2018 en 2019 kan voor een belangrijk deel worden verklaard door het succes van EHBG, waarbij een groot deel

Toename schuldenproblematiek door coronacrisis

De toename van de armoede door de coronacrisis zal ook leiden tot een toename van het aantal mensen met problematische schulden. Doordat zelfstandigen, vanwege hun gebrek aan WW-rechten, terug moeten vallen op bijstandsniveau is hun risico op problematische schulden groter dan dat van werknemers, met name wanneer zelfstandigen hoge vast lasten hebben.

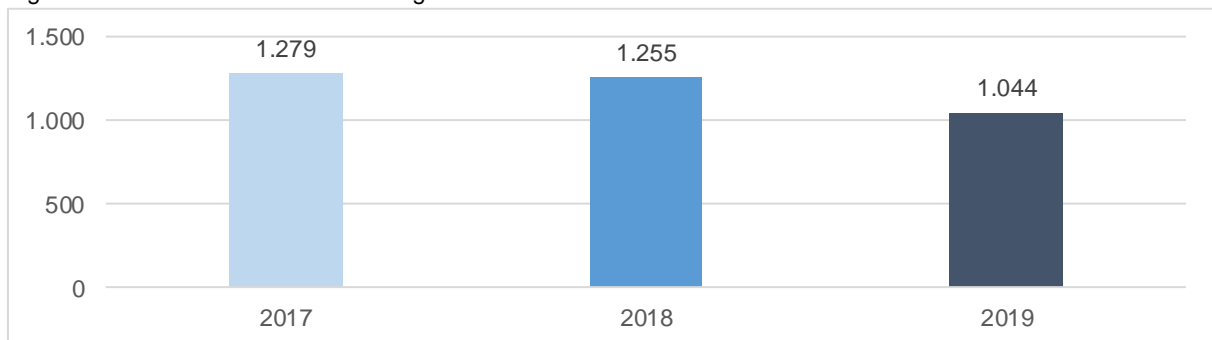
Bron: maatschappelijke gevolgen van corona; verwachte gevolgen van corona voor scholing, werk en armoede, SCP, 9 juli 2020

van de klanten direct geholpen wordt en niet doorstroomt naar schulddienstverlening. Daarnaast heeft er in 2019 een opschoning van de registratie plaats gevonden.

In 2019 zo'n 1.050 inwoners met budgetbeheer

Eén van de ondersteuningsvormen van schulddienstverlening is budgetbeheer. Bij budgetbeheer beheert de gemeente het geld van de inwoner en zorgt voor alle betalingen. In 2019 kregen 1.044 inwoners budgetbeheer. Bij budgetbeheer is er sprake van een vrijwillige basis. Inwoners kunnen zelf besluiten of zij hiermee willen stoppen. Bij beschermingsbewind worden de inkomsten en uitgaven van de inwoner net als bij budgetbeheer beheerd door iemand anders. Beschermingsbewind is niet vrijwillig, maar wordt opgelegd door de rechter. De afname in gebruik van budgetbeheer tussen 2018 en 2019 komt door een opschoning van de registratie.

Figuur 41 Aantal inwoners met budgetbeheer

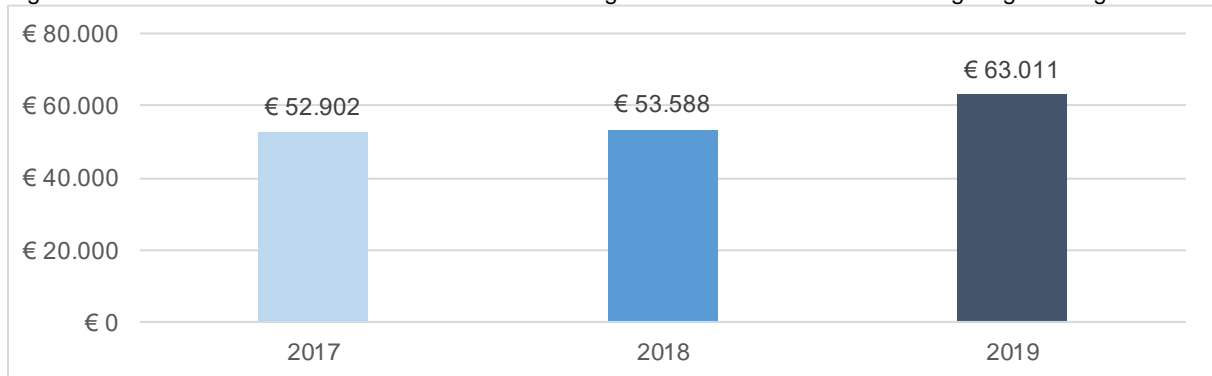

Bron: Gemeente, registratiesysteem Allegro

Toename aantal inwoners dat instroomt in schuldregeling

Voor sommige inwoners is het niet realistisch om hun schulden op te lossen met betalingsregelingen. In dit soort gevallen kan een schuldregeling worden ingezet. Dit betekent dat de gemeente de inkomsten en uitgaven van de inwoner beheert om binnen 3 jaar zoveel mogelijk schulden af te kunnen lossen. Na 3 jaar is de inwoner schuldenvrij. In 2019 zijn er 198 schuldregelingen gestart. Dit aantal is de laatste jaren toegenomen. In 2018 startten er 185 schuldregelingen en in 2017 waren dat er 174.

Figuur 42 Gemiddelde schuldenlast van inwoners die gebruik maken van een schuldregeling via de gemeente

Bron: Gemeente, registratiesysteem Allegro

Gemiddelde schuldenlast neemt toe

De afgelopen jaren is de gemiddelde schuldenlast van inwoners met een schuldregeling toegenomen. In 2019 was dat iets meer dan € 63.000, in 2017 lag dat bedrag nog ruim € 10.000 lager. In de dagelijkse uitvoeringspraktijk van schulddienstverlening wordt een toename geconstateerd van het aandeel mensen met hogere inkomens, die veelal hogere schulden hebben. Ook wordt er een toename geconstateerd van ondernemers met zakelijke schulden, die veelal hoger zijn dan schulden bij particulieren. Op dit moment kan er in de cijfers nog geen uitsplitsing worden gemaakt naar ondernemers en particulieren. Voor de toekomst wordt in de systemen ingeregeld dat deze uitsplitsing wel mogelijk is.

Aantal sociale leningen afgenomen

In 2019 werden er door de gemeente 682 sociale leningen afgesloten met inwoners, in 2017 waren dat er nog 747 en in 2018 690. Voor inwoners met een laag inkomen is het (onder voorwaarden) mogelijk om een sociale lening af te sluiten met de gemeente. Het gaat om mensen die voor een aankoop of kleine rekening geen geld hebben en hiervoor niet kunnen lenen bij een bank. Bijvoorbeeld voor een nieuwe wasmachine of koelkast. Voor de sociale lening moet de inwoner rente betalen. Het aantal verstrekte sociale leningen is de afgelopen jaren afgenomen.